

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbin!

İŞÇİNİN SESİ

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:294, 11 Kasım 1985

Şu anda burjuva kanatlar arasında uzlaşma rüzgarları esiyor. Ama bu kalıcı olamaz. Çünkü bugün "uzlaşmayı" da "uzlaşmamayı" da dayatan temel neden, halk yığınlarının patlama noktasına varmış hoşnutsuzluğudur.

Uzlaşma rüzgarları kalıcı olamaz

1983 genel seçimlerinin çarpık çocuğu parlamento, bugünkü rejimin çözülüşü ilerledikçe daha da çarpılmaya, bir ucubeye dönmeye başladı. Son olarak, HP-SODEP birleşmesi HP'den istifaları yoğunlaştırdı ve HP'nin milletvekili sayısı 88'e düştü.

Bugün parlamentoda başka partilere geçmek için 84. maddenin akıbetinin ne olacağını bekleyen çok sayıda milletvekili vardır. Bunların bir kısmı partilerinden istifa etmiş milletvekilleridir. Çok daha önemli bir bölümü ise parlamentodaki partiler içinde kalmayı sürdürerek bekleyenlerdir.

Yürükoğlu yoldaşımızın "65. Yıl Konuşması"nda belirttiği gibi, bu durum birbiriyle çelişen iki gelişmeyi gösteriyor. Bunlardan biri, faşizm sonrasında yerleştirilmeye çalışılan rejimin yaşamın gerçekleri karşısında çarpılıp değişmesidir. Diğer ise, rejimi meşrulaştırmak, çözülme-yi yavaşlatmak için parlamento dışı burjuva muhalefet partilerini parlamentoya çekerek, rejime yamama çabalarıdır.

Geçtiğimiz günlerde, SODEP'in kendini feshederek HP'ye katılması şeklinde gerçekleşen SODEP-HP birleşmesi, yukarıda belirttiğimiz iki yönü de içinde taşıyan bir gelişmedir. 1983 seçimlerine katılmasına izin verilmeyen SODEP artık parlamentodadır. Bu yönüyle 1983'ün bir yasağı delinmiştir.

Ama öte yandan 1984 ara seçimlerinde en büyük muhalefet partisi durumuna gelmiş bir parti, küçülmekte olan bir partiye katılmış ve bugünkü rejimin içine emilmiştir. SODEP muhalefetinin nesnel tabanı artık rejime değil, iktidara muhalefetle sınırlanmış durumdadır.

SODEP'in parlamentoya emilmesi, liberal burjuvazinin önemli bir kesimi tarafından büyük bir sevinçle karşılandı. *Milliyet* gazetesi yazarları bunu bir "yeniden doğuş" olarak nitelediler. *Milliyet de Cumhuriyet* de HP kongresine hakim olan "birleşme ve kaynaşma" havasına kapılıp gözleri sulanan sosyal demokrat siyasetçilerden söz ettiler. Teoman Erel yazısının başlığını "Gözyaşı" koydu. Altan Öymen şöyle dedi:

"Herkeste bir belirli heyecan var. Teoman Erel, yazısına 'Gözyaşı' başlığını koymuş... Hiç abartma değil... Bu 'yeniden birleşme' ya da 'yeniden doğuş' hareketini izlerken gözü yaşaran ya da yaşaracak gibi olanlarımız çok." (*Milliyet*,

4 Kasım 1985)

Aynı gün *Milliyet*'in sür manşeti şöyleydi: "SHP iktidar yolunda." PİAR'ın alelacele yaptığı "anket" sonuçlarına göre hazırlanan bu haber, SHP'nin, bugün seçim olsa, oyların yüzde 39,2'sini, sosyal demokrat oyların ise yüzde 83,6'sını alacağını duyuruyordu. Aynı "anket", HP'yle birleşmeyi reddeden "bölücü, hırçın" DSP'ye, sosyal demokrat seçmenlerin ancak yüzde 16,4'ünün oy vereceği sonucuna ulaşmıştı!

Aynı gün *Cumhuriyet*'in başlığı da "birleştiler", "hedef iktidar" şeklindeydi.

Altan Öymen, SODEP'in parlamento içine çekilmesine neden bu kadar sevindiklerini çok güzel anlattı:

"Meclis'te temsil edilen üç partiden ikisi, bir sonraki yerel seçimde büyük oy kaybına uğramışlar, onların oyunu parlamento dışı partiler almıştı.

"Bu durum, parlamentonun itibarı açısından, ülke içinde de, uluslararası forumlarda da olumsuz bir görüntü yansıtıyordu.

"Şimdi bu görüntü hiç değilse o partilerden biri için değişmiştir. SHP artık son yerel seçimde SODEP'e giden oyları da temsil ediyor. En azından sosyal-demokratlar açısından artık 'meclis içi - meclis dışı' tartışması gündemden çıktı. Bunun uluslararası demokratik forumlardaki etkisi de herhalde olumlu olacak... Ya da o forumlarda ülkemize önyargıyla ve kötü niyetle bakanlar varsa, ellerindeki bahanelerden biri daha azalmış olacak.

"Darısı, MDP'yle DYP arasındaki ilişkilerin başına..." (*Milliyet*, 4 Kasım 1985) (abç)

Altan Öymen'in DSP'nin adını bile etmeden yazdığı bu "çok

iyimser" sözler, kuşkusuz bu kırk yıllık siyasetçinin dünyaya pembe gözlüklerle baktığını değil burjuvazinin, bugünkü siyasal tercihinin yönünü göstermektedir.

Öymen'in "darısı MDP'yle DYP arasındaki ilişkilerin başına" sözleri de çok ilginçtir. Burjuva sağda da benzer eğilimler, gelişmeler var.

Öte yandan Demirel, Isparta gezisiyle, muhalefetinin tonunu da yükseltti. Eski siyasilerin siyasal yaşama katılımını engelleyen yasalara veryansın etti. Evren'e yönelik olarak "savunma hakkı insanların en aziz hakkıdır, birgün herkese lazım olur" dedi. (*Cumhuriyet*, 26 Ekim 1985)

Aynı günlerde, Demirel'in ANAP içindeki Truva atı olduğu anlaşılan Resuloğlu'nun meclise 2969 sayılı yasanın resmen kaldırılması için verdiği önerge üzerine yürüyen tartışma alevlendi. Meclisin bu yasaları değiştirebilme hakkı olduğu "hatırlandı".

Evren'in bu gelişmelere yanıtı, cumhurbaşkanının arttırılmış yetkilerini hatırlatmak oldu. Meclis anayasasının maddelerini değiştirmeye kalkarsa veto hakkını, değiştirmekte gene ısrar ederse referanduma gitme hakkını kullanabileceğini söyledi ve şöyle dedi:

"Millet de kabul ederse amenna. Fakat eğer bu değişiklik milletin hayrına değilse, benim prensibime uymuyorsa ve değişiklik bu devletin idaresi mümkün değilse çeker giderim. Ben sandalyeme yapışmış, buradan gitmem diyen insan değilim." (*Cumhuriyet*, 19 Ekim 1985)

Evren'in sözleri, eski günlerden ne kadar farklıdır! Eski "anayasayı deldirtmem" şeklindeki "efe" havaları yerini "del-

dirtmemek için elimde varolan yetkileri kullanırım, başaramazsam da çeker giderim" sözlerine bırakmıştır. Ancak Evren'in "çeker giderim" sözündeki hafif tehdit havası bile sarsılan otoritesi yanında biraz komik kaçmıştır. Nitekim Cindoruk Evren'e bunu hatırlattı:

"Anayasa cumhurbaşkanlığı seçimini kolay hale getirmiştir. Sayın Evren'in istifası bu nedenle siyasi hayatta zorluk doğurmaz. Türk demokrasisine işlerlik kazandırır." (*Cumhuriyet*, 20 Ekim 1985)

Evren'in otoritesinin ne kadar sarsılmış olduğunu gösteren bir başka örnek de, Evren'in "çeker giderim" tehdidinin ardından basını "De Gaulle'ün nasıl çekip gittiğiyle" ilgili yazıların dolurması oldu.

Evren "çeker giderim" sözlerinden kimselerin üzülmeyeceğini, tersine sevineceklerin çoğunlukta olduğunu anlayınca sözlerini "tashih" etme gereğini duydu:

"Belki benim 'çeker giderim' tabiri yanlış olmuştur. 'Çeker giderim' yerine 'ayrılıyorum' deseyseniz daha iyi olurdu. Arada nüans farkı var... De Gaulle ayrı bir olay... Karıştırılmasın. ... Her anayasa değişikliğinde çekip gitmek, ayrılmak diye birşey söz konusu değil tabii. ... Ama bazı temel maddeler vardır. Prensipler vardır." (*Cumhuriyet*, 27 Ekim 1985)

Evren bu konuşmasında hangi maddelerin "prensip" içinde olduğu sorusunu, "hangileri diye sormayın bana" diyerek yanıtlamaktan kaçındı.

2969 sayılı yasa ile ilgili tartışmalar sürerken Özal değişik bir taktik uygulamaya başladı. 84. maddenin bir süre "işletilmeyeceğini" söyledi. Bu taktik

özellikle DYP'ye yönelikti. Özal üstü kapalı bir şekilde, DYP'yi "kuyudan adam çıkarmak" gibi "zor" bir uğraşa girmektense MDP'yle birleşmeye çağırıyordu. Özal, Evren'in "prensiplere" giren maddeleri açıklamamasından da yararlanarak bu taktiği geliştirdi ve Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde verilen bir kokteyl sırasında gazetecilere açıkça "84'ü işletmeyeceğim" dedi. (*Milliyet*, 1 Kasım 1985)

Tam bu sırada Söylemezoğlu "sosyal demokratlara karşı milliyetçi demokratlar" belgisi altında DYP-MDP görüşmesi önerdi. Cindoruk görüşmeyi kabul etti. Bunun üzerine gazeteler, Demirel'in "Türkiye'nin yeni parti arayışı içinde olduğunu" söylediğini yazdılar. Demirel'in bu sözleri DYP yönetimi ile Demirel arasında ciddi bir ayrılık olduğu şeklinde yorumlandı. Cindoruk bu yorumu reddetti, Demirel'le fikir birliği içinde olduğunu söyledi, "beyefendiyle her zaman konuşmaya hazırım" dedi.

DYP-MDP görüşmesinde Cindoruk DYP'nin MDP'ye katılmayacağını ama tersinin olabileceğini belirtti. Toplantı MDP'nin DYP'ye katılmasının "hukuksal" yönlerini araştırmak üzere son buldu. Bu "hukuksal" yön de Özal'ın üstüne basarak "işletmeyeceğim" dediği 84. maddeden başka birşey değildir.

Tüm bu gelişmelere bakıldığında, iktidarın, parlamento dışı burjuva muhalefeti parlamento içine çekerek "çözülme-yi yavaşlatma, rejimi meşrulaştırma" çabalarının güç kazandığı ortaya çıkıyor. Geçen başhaberimizde de belirttiğimiz gibi faşizmle de, bugünkü rejimle de temel bir uzlaşma içinde olan, ancak siyasal tutumda "bağımsız" görünmeye özel dikkat gösteren Demirel, DSP gibi "bölücü unsurlar" "birleşmeci" olmaya çağırılıyor. "Bölücü" tutumlarında ısrarın onları "tecrit" etmeye sonuçlanabileceği hatırlatılıyor.

Sınıfın bugünkü çıkarları hem yalnızca üstü örtülü değil daha açık uzlaşmaları hem de gırtlak gırtlığa kapışmaları dayatıyor. Şu anda uzlaşma rüzgarları esiyor. Ama bu kalıcı olamaz. Çünkü bugün "uzlaşmayı" da "uzlaşmamayı" da dayatan temel neden, halk yığınlarının patlama noktasına varmış hoşnutsuzluğudur. Bugünkü rejime faşizm demekte direnen sol hareket de artık yaşamın gerçeklerini öğrenmelidir.

Güzide Akalan

Paşa Güven'i v r m yeceğiz

Dev-Sol'un lideri Paşa Güven İtalya'da tutuklandı. Türkiye bu devrimciyi vatandaşlıktan çıkarmış olduğu halde, şimdi İtalya'dan geri almaya çabılıyor.

Paşa Güven resmen Türkiye vatandaşı bile olsa, Türkiye'ye geri verilmesi en basit demokratik kurallara aykırıdır. Avrupa'daki Türkiyeli devrimci hareketler bu konuda demokratik savasını yükseltmek, Avrupa de-

mokratik kamuoyunun da desteğini alarak böyle bir uygulamayı engellemek zorundadırlar.

Kaldı ki, Türkiye'nin, vatandaşlıktan attığı bir devrimci bir Batı ülkesinde tutuklanınca, ona hemen sahip çıkıp, onu geri istemeye kalkışması başlıbaşına sergilenmesi gereken bir tutumdur. Bir devrimci liderin "ele geçirilmesi" söz konusu oldu mu, Türkiye'nin nasıl kendi hukukunu bile hiçe saydığı ve

nasıl fırsatçı bir biçimde olayın üstüne atıldığı Avrupalı demokratlara gösterilmelidir.

Paşa Güven'in Türkiye'ye geri verilmesini engellemek, Türkiye'de rejimin içyüzünü sergilemeye de yarayacak önemli bir devrimci demokrat görevdir.

Paşa Güven'i vermeyeceğiz. Avrupa'daki Türkiyeli devrimciler Paşa Güven'in Türkiye'ye geri verilmemesi için her türlü özveri-yi göze alacaklardır.

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Çözülme hızlandı

Son zamanlarda, gerici, otoriter eğilimli rejimin çözülme süreci iyice hızlandı. Ezilen sınıfın hoşnutsuzluğu artarken burjuvazinin sorunlara çözüm getiremeyeceği iyice açığa çıktı.

Ülkedeki bu hava basına da yansıyor. *Tercüman* dışında bütün gazeteler muhalefet yarışına girdi. *Tercüman* da bir çeşit muhalefet yürütüyor. Hükümeti eleştiriyor ama çözümsüzlük içinde olduğunu kabul etmiyor.

Burjuva basınının, muhalefeti yükseltmesi bir yandan tirajları yükseltme amacını taşıyor. Ama asıl amaçları, muhalefet bayrağını açarak yığınların muhalefeti bağımsız bir çizgi izlemekten saptırmaktır.

Demirel'in Evren'e verdiği yanıtın sonra işler iyice çığırından çıktı. Artık bütün gözler parlamento dışına çevrilmiş durumdadır. 12 Eylül artığı parlamento iyice itibar kaybetmiş görünüyor. Burjuvazi arasındaki çelişkiler iyice kızışmış durumda.

Herkes birbirini yiyor. Birleşelim diyenler birleşmeyle sorunların iyice alevlendiğine tanık oluyorlar.

Ülke bu durumdayken menşeviklerin önderliğindeki Sol Birlik, en gerici burjuva akımlarla bile "cephe" yapmak için savaşım veriyor. Bu cephenin kurulmasını dört gözle bekliyoruz. Türkiye işçi sınıfı dün devrimi yenen asıl "güç"ün ne olduğunu biliyor. Oportünizm gene aynı yoldan, bu kez daha geri konumlardan yürüyor. Ama işçi sınıfı bu kez tarihe ağırlığını koyacaktır.

F.S. Zonguldak

Legal olanakları sonuna kadar kullanmalıyız

Yoldaşlar, Size çalıştığım işyerinden söz edeceğim. Bu işyerinde sömürü akıl almaz düzeylerde. Normal olarak haftalık çalışma süresi 40 saat. Bizim işyerinde ise en az 48 saat. Cumartesileri ve hergün zorlandığımız fazla mesailerde de aynı saat ücreti ödeniyor. Yani az para, çok iş. Hak aramak ise yasak. Benim gibi sözleşmeli işçiler için ise "hak"tan bahsetmek bile işsiz kalmaya yetiyor.

Bu durum tüm işçilerin, özellikle bilinçli işçilerin içindeki korun sürekli canlı kalmasına, giderek alevlenmesine yol açıyor.

İşyerinde, diğer işçi arkadaşlarla iyi bir ilişkim var. Bildiğim, yeni öğrendiğim şeyleri

onlara da aktarmaya çalışıyorum.

Bizlerin en büyük sorunlarından biri, arkamızda sırtımızı dayayacak bir sendikanın olmayışı. Bir sendikamız var. Ama sendikacılarla ilişkiye geçtiğimizde, her sorun karşısında, "öyle, haklısınız, ama işverenin yöntemi bu" diye işi geçiştiriyorlar. Sendikanın hiçbir etkinliği yok, yöneticilerde etkin olmak diye bir kaygı da yok. Dolayısıyla işçilerle bütünleşemiyor. İşçiler sendikaya inanmıyor.

İşverene gelince. İşini çok iyi biliyor. Faşistlere ayrıcalıklar tanıyor, onları koruyor.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen haklarımızın savunulması için uğraş veriyorum. Bu uğraşın sonu ne olur, onu şu anda bilemiyorum. Ama bu legal olanağı kullanmak için sonuna kadar direneceğim. TPAO'da sözleşmeli işçilerin de sendikal haklardan yararlanabildiği bir uygulama olduğunu öğrendim. Bu bizim için önemli bir tutamak. Bu uygulamanın bizim işyerinde de geçerli olması için çalışıyorum.

Türkiye'de legal olanaklar hızla genişliyor. Bu olanakları sonuna kadar kullanmamız gerekiyor. Ancak son zamanlarda polis etkinliğini arttırmaya çalışıyor. Legal olanaklardan yararlanırken biz komünistlerin çok dikkatli davranması gerekiyor.

Unutmayalım Türkiye'ye demokrasi gelmedi, gelse de kırıntısı gelecektir. Hepinize sevgiler, saygılar.

Y. Emre, Ankara

Partimizi daha da güçlendirmek gerek

Yoldaşlar, Biz hep birbirimize "yoldaş" diye hitap ediyoruz. Diğer devrimci hareketlerde ise insanlar birbirine "dost", "arkadaş", "hoca", "kirve", "bacı" vb. derler. Bugüne kadar bunun anlamı üzerine pek düşünmemiştim. Ama şimdi, insanların örgütün günlük yaşamında kullandıkları hitapların bile o örgütün eski karşısındaki tutumunu yansıttığını düşünüyorum.

Bir de, devrimci harekete yeni katılan insanların "ben komünistim" demeleri karşısında takınılan bir tutum var. "Hop, dur bakalım, komünist olmak her yigidin harcı

değildir, sen, şimdilik ancak 'devrimciyim' diyebilirsin" diyorlar. Dedikleri doğru. Komünist olmak, gerçekten komünist olabilmek kolay değil. Ama genç bir insan kendine komünist diyorsa, onu gerçek bir komünist olmaya ilerletebilecek önemli bir tutumağa sahipsin demektir.

Belki yazdıklarım biraz daldan dala atlıyor ama, bir de "ayağını yorganına göre uzat" mantığına değinmek istiyorum. Neler yapacağımızı planlarken hareket noktamız "ne yapabiliriz" değil "ne yapmamız gerekiyor" olmalıdır. Biz küçüğüz küçük küçük işler yapalım, sonra büyük işler yaparız mantığı devrimci bir mantık değildir. Yorgan kıyasla yorganı uzatmak gerekir, ayağı uzatmamak değil. Bir de unutmayalım eylem, gerçekleştirmek üzere canla başla çalıştığın sürece kendi maddi olanaklarını da yaratır. Burjuvaziyi devirmek istiyorsak bu mantığı iyi kavramamız

Kısa bir şiir

Kırk derece sıcaklığın altında kısa bir şiir yazdım:
Boram boram ter deli deli öfke ve yüzyıllık sabır ile hinç ile demiri dövdüm bugün Doldum umutla doldum da taşım, örgütlendim bugün.

Mercan Köklü

gerekir.

Burjuvaziyle komünistler, aynı ipin iki ucundan tutuyorlar. Her biri ipi kendi tarafına çekmek istiyor. Burjuvazi toplumu yönetmek için kendi partilerini kuruyor, dernekler açıyor, gazeteler, dergiler çıkarıyor vb., vb. Toplumun dokularına kadar işliyor.

O halde bizim burjuvazinin gücünü kırabilmemiz için çok daha zorlu bir mücadele yürütmemiz gerekiyor. Evet biz doğruları söylüyoruz. İşçi sınıfının, yığınların çıkarlarını savunuyoruz. Bu bizim

burjuvazi karşısındaki en önemli avantajımız. Ama doğruları söylemek yetmiyor. Gazeteyi basmışsın dağıtamamışsın, eylem yapmış duyuramamışsın. Sonunda hayat gene bildiği yöne gider ve seni de arasına katar. Doğru fikirler ancak tıkır tıkır çalışan, merkezi, demir disiplinli bir komünist partisi eliyle maddi güç haline dönüştürülebilir.

Partimizi hergün bir adım daha ileri götürmek, daha da daha da güçlendirmek zorundayız. Devrimci selamlar.

H.G., Hamburg

ÇIKTI!

TÜRKİYE
KOMÜNİST PARTİSİ
İŞÇİNİN SESİ

PROGRAM

"IV. Program, Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizminin oluştuğu, yönetici sınıfın emperyalistleşme gereksinimine vardığı, yayılcı eğilimlerin belirginlik kazandığı, bu amaçlara erişemediği için de kapitalizmin çıkmazda olduğu, ekonomik-toplumsal açıdan sorunların ancak devrimle çözülebilir olduğu bir aşamanın programıdır." (IV. Program'dan)

Fiyatı: Türkiye'de 100 TL., yurt dışında 3 Sterlin
İsteme adresi: PO Box 407 London E16 2EA

Ayrıca Program'ın ciltli ve deri ciltli kopyaları hazırlanmıştır.

Elimizde çok az sayıda bulunan bu kopyaları aynı adresten isteyebilirsiniz.

Ciltli Program: £7.50 Deri ciltli Program £10

İŞÇİ MİZAHİ

Haydar Kutlu:

"Benim adım Mehmet değil"

Atılım'ın eylül sayısında, son zamanlarda partimize karşı girişilen saldırı kampanyasını resmi-TKP'ye yönelik bir saldırı olarak göstermek isteyen bir garip yazı yayınlandı. Yazıda basının, Evren'in hep TKP'yi Türkiye'de eylemler yapmakla suçladığı söyleniyor "ve biz böyle şeyler yapmıyoruz" deniyor. Bu komik tutum bize şu fikrayı hatırlattı:

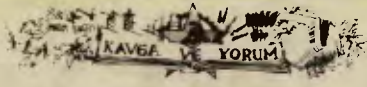
Haydar Kutlu bir gün bir sinemaya gitmiş, ön koltuklardan birine oturmuş. Bu sırada Evren de sinema salonuna girmiş ve arka koltuklardan birine oturmuş. Ve yüksek sesle "Mehmet" diye bağırması. Bunun üzerine Kutlu hemen ayağa fırlamış, sesin geldiği yöne doğru bakmış, "allah allah" diye homurdanıp yerine oturmuş.

Evren biraz sonra gene "Mehmet" diye bağırması, Kutlu gene ayağa fırlamış, kızgın kızgın arkaya bakıp gene yerine oturmuş. Bu birkaç defa tekrarlanmış. Sonunda Evren gene "Mehmet" diye bağırınca bizim Kutlu'nun tepesi atmış. Ayağa fırlayıp arka sıralara doğru şöyle bağırması:

"Kardeşim ne çağırıp duruyorsun, benim adım Mehmet değil ki!"

Y.Ç., Londra

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

Yoldaşlar, 1983 yılı sonlarına kadar örgütlerimizin çalışma biçimi oldukça toptancıydı, genel ve soyut düzeyde kalıyordu. Devrimlerden konuşmanın ötesine pek fazla gitmiyordu. Yaşadığımız yörenin insanların sorunlarına yaklaşmak, o sorunlar çevresinde çalışmalar yürütmek ve bu çalışmalarını devrimci savaşımın ana hedeflerine bağlamak gibi bir çalışma yapmıyorduk. Böyle bir çalışma biçiminin kaçınılmaz sonucu olarak da yığın bağlarımız oldukça zayıftı.

1983 başından başlayarak bu yanlışın üzerinde giderek artan bir önemle durduk. 1983 yılının Ekim ayında yayınlanan "Toptancı Siyasete Hayır" yazısıyla da kesin bir dönüş yaptık. O zamandan bu yana iki yıl geçti. Örgütlerin biriktirdiği deneylerle geçilen yolun karakteristiği belirdi. Şimdi bu iki yılın envanterini yapmak gerekir. İki yıl içinde edindiğimiz alışkanlıkların iyi ya da kötü yanlarını görüşmek, değerlendirmek gerekir ki, önümüzdeki döneme — Türkiye için yaşamsal önem taşıyor bu dönem — daha bilinçli girelim.

"Toptancı Siyasete Hayır" yazısının ardından yerel, demokratik çalışmaya uymada belli bir zorluğumuz oldu. Tüm örgütler buna hemen aynı kolaylıkla uyamadılar. Yine de kısa bir süre içinde dönüş sağlandı. Bu dönüşle hem Türkiye'de, hem Avrupa'da örgütlerimiz bazı temel anlayışlar ve uygulamalar kazandı. Bunları kısaca şöyle sıralayacağım:

1. Demokratik kavmanın, yerel sorunlara yaslanmanın önemi örgütümüz tarafından iyi anlaşıldı.

2. Bunun sonucu olarak soyut ve toptancı siyaset anlayışı büyük ölçüde ortadan kalktı.

3. Kadrolarda taktik değiştirme yetisi gelişti.

4. Bu değişimlerin sonucunda tüm örgütlerin yığın bağları arttı.

Bunlar iki yıllık çalışmamızın güzel yanları, bir de çok güzel olmayan yanlar, zayıflıklar var. İkisi birlikte geliyor.

Zayıflıkları Türkiye ve Avrupa parti örgütleri diye ikiye ayırmak gerekir.

Türkiye'nin ortamı farklı. Türkiye örgütleri için zayıflık, toptancı siyasetin henüz tüm kadrolarca terkedilmemiş oluşu ve yerel çalışmaya, demokratik çalışmaya, legal olanaklara yapabileceğimiz denli asılmayıştır. Fazla birşey söylemek istemiyorum, Türkiye'deki yönetici yoldaşlar bu durumun bilincindedirler ve önlemlerini geliştireyorlar.

Toptancı siyaset değil, hizmet götürmüyor değil, yerel çalışmaya yaslanan devrimci siyaset

riyorlar.

Avrupa'da ise şöyle zayıflıklar var:

1. Partimizin siyasal yönlendiriciliğini kabul etmiş yığın örgütleri bu iki yıl içinde büyük ölçüde toplumsal hizmet örgütüne dönüştü. Toplumsal hizmet götürmeyi toptan karalama anlamına söylemiyorum. Olan nedir onu bir koyalım, sonra değerlendiririz.

2. Böyle olduğu için partinin bu çalışmalardan beklediği yararlar tam olarak sağlanmadı. Yaygın ilişkilerin çok azı politize edilebildi, devrimci konuma çekilebildi. Onun da daha azı örgütlenildi. Yığın ilişkilerinde bugüne dek ulaştığımız en yaygın zemine oturduk, fakat siyasal alana çekme yönünde elle tutulur başarı sağlayamadık. Bu tüm Avrupa örgütleri için geçerlidir.

3. Bunların yanısıra kadrolarda gazete ile eğitimin önemi geriye kaydı. Kadronun derinleşme süreci yavaşladı. Eskisi denli hırslı eğitim çalışması yürütülüyor.

4. Aynı şekilde gazete ile örgütlenme, yeni bölgelere gazete ile girme, gazetenin eylemin omurgası olması anlayışı, bu da geriye kaydı. Dolayısıyla gazetenin dağıtımı belirli bir sayıda dondu.

Yukarıda kısaca özetlediğim bu dört zayıflığı tek bir yargıda birleştirebiliriz: 1983'ten bu yana Avrupa örgütlerinde genel siyasal çalışmanın tuttuğu yer geriledi. Oysa "Toptancı Siyasete Hayır" yazısı böyle bir hedef koymadığı gibi, tam da buna karşı uyarı taşıyordu. Yazının temel mesajı şu cümlelerle veriliyordu:

"...Komünistler için sorun bir çalışma düzeyinin yerine bir başkasını, genel siyasal devrim çalışmasının yerine yerel-ekonomik-kesimsel demokratik çalışmayı geçirme sorunu değildir. Komünistler için sorun bir çalışma düzeyini bir başkasıyla, genel siyasal çalışmayı yerel-ekonomik-kesimsel demokratik çalışmayla desteklemek sorunudur."

Ve aynı yazı şu cümlelerle bitiyordu:

"Global, toptancı bir siyasal çalışma yerine yerel, çevresel sorunlara oturmuş, oralarda odaklanmış, oralardan genel devrim kanalına akan bir çalışma gerekiyor."

"(...)

"Toptancı siyaset değil, yerel çalışmaya oturmuş devrimci siyaset!" (İşçinin Sesi, sayı:244, 17 Ekim 1983)

Görüldüğü gibi, yazıda yapılması istenenle olan arasında fark vardır. Bugün Avrupa örgütleri yukarıdaki fikirlerle pek uyumlu olmayan bir pratik içindedir. Öyleyse, yapılması gereken nedir?

Bugün yapmamız gerekenler Türkiye ve Avrupa örgütleri için farklıdır ama bir cümleyle özetlenebilir: Türkiye ve Avrupa parti örgütlerinin çalışmalarını doğru temelde uyumlaştırmak. Bu cümlemin Türkiye ve Avrupa için somut anlamı nedir?

Türkiye'de ilk konulan hedef doğrultusunda yapamadıklarımızı yapmak ve Avrupa örgütlerinin zayıf yanlarından dersler çıkararak bunlara karşı önlemler geliştirmek hedefi vardır. Türkiye örgütleri için bir hedef değil-

şikliği gerekmiyor, yalnız hedefin peşinden daha iyi koşmak gerekiyor.

Avrupa'da 83 Ekim'inden önce saatin rakkası bir tarafta takılı duruyordu. Yalnızca siyasal çalışma, onu da soyut ve genel yapıyorduk. Böyle yapmayalım dediğimizde ise saatin rakkası ters tarafa gitti. Şimdi orada takılı duruyor ve toplumsal hizmet götürüyor topluma! Bunu değiştirmek, rakkası ortaya getirmek gerekiyor. Bunun için en başta genel siyasal çalışmayı arttırmak gerekiyor. Genel siyasal çalışmayı arttırmayı üç düzeyde düşünebiliriz.

1. Kadrolara dönük olarak daha sistemli, daha yoğun eğitim. Bu hedefin gerçekleştirilmesinde hiyerarşinin her yanındaki, en alttan en üste dek her yetkili yoldaşın sorumluluğu vardır. Herkesin yapabileceği, yapması gereken işler vardır.

2. Avrupa'daki Türkiyeli emekçilere dönük olarak İşçinin Sesi'nin dağıtımını yaygınlaştırmak. Bunun yöntemlerini geliştirebiliriz, geliştirmeliyiz.

3. Avrupa kamuoyuna dönük olarak İngiltere'de çok başarılı bir çalışma olarak yürüten Türkiye Demokratik Hakları Savunma çalışmasını yaygınlaştırmak ve tüm Avrupa için tek bir çatı altında toplamak. Böyle dayanışma türü çalışma doğrudan siyasal çalışmadır. Türkiye'yi yakından izlemeyi gerektiren bir çalışmadır.

Dediğim gibi, birinci olarak genel siyasal çalışmayı arttırmamız gerekiyor. İkinci olarak da, yerel çalışmayı bugün yaptığımız gibi değil ama biçimini düzelterek ve geliştirerek sürdürmemiz gerekiyor.

Yerel çalışmanın iki düzeyi vardır. İki düzey birlikte gitmez ise, mutlaka yine eksiklik olacaktır. 83'ten bu yana ağırlığıyla toplumsal hizmet düzeyinde götürdük. Oysa yerel sorunlar, hatta Avrupa çapında sorunlar üzerine eylemler ve kampanyalar örgütlenme gibi bir yanı da var yerel çalışmanın. Bir düzey toplumsal hizmet götürmek ise, ikinci düzey sorunlar üzerinde eylem örgütlemektir. Bu da yerel çalışmadır, bu da demokratik çalışmadır ama yalnızca bu ikinci çeşit yerel çalışma sonul amaçlarımızı, siyasal amaçlarımızı, devrim amacımıza doğrudan bağlanır. Sorunlar üzerinde eylem, kampanya doğrudan siyasal savaşımızla bağlanır. Toplumsal hizmet götürme ise siyasal amaçlara doğrudan değil, dolaylı ve uzun süreçler içinde bağlanır.

Bu noktada çıkabilecek yeni bir yanlışa karşı uyanık olmalı-

yız. Avrupa koşullarında kampanya, eylem örgütleyebilmek için de toplumsal hizmet götürme zorunluluğu vardır. İnsanlara büyük ölçüde o yolla ulaşılabilir. Yığın bağları en kestirmeden toplumsal hizmetle gelişir. Bunu yapmadan Avrupa koşullarında eylem örgütleyebilmek de kolay değildir. Onun için yaptığımız toplumsal hizmetin düzeyini düşürmeyeceğiz, ama bunun yanı sıra yerel çalışmanın daha savaşımçı biçimlerini ekleyeceğiz ve bunların yanı sıra genel siyasal çalışmayı yükselteceğiz. Bu kez saatin rakkasını takılı durduğu bir yanlış uçtan alıp yine yanlış bir uca takacak tek tip bir çalışma yapmayacağız. Bugünkü hedefimiz her düzeydeki çalışmayı aynı başarıyla birlikte götürmektir.

Yerel ve demokratik savaşım için herkesten ayrı ve doğru görüşlerimiz var. Bunlar üzerinde kampanyalar örgütlenebilir. Sınırdışı etmelere karşı, ailelerin birleştirilmesi, serbest dolaşım, üç ayda vatanışık hakkı gibi konularda pek çok görüş var ki, yalnızca İşçinin Sesi savunmaktadır. Bunlar üzerinde çok şey yapılabilir.

Bir noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Siyasal çalışmayı yükseltmek dediğimiz zaman aklımıza hemen çeşitli modeller geliyor. Örneğin, sosyalist yığın örgütlerini mi canlandıracağız, yoksa başka birşey mi yapacağız? Bu çeşit "sosyalist yığın örgütü" (SYÖ), "demokratik yığın örgütü" (DYÖ) gibi tanımlamalara, kalıplara takılıp kalmamalıyız. Bugünkü hedefimizi o kavramlarla düşünmemeliyiz. Hele Avrupa gibi, kadroların az ve dağınık, ortamın çok bereketli olmadığı bir yerde şöyle yanaşmak daha doğru olur: Siyasal çalışma temel olarak parti çalışmasıdır. Onu başka legal kalıplara koyup koymamada ortama göre esnek düşünmek gerekir. Siyasal çalışmayı nasıl geliştireceğiz derken SYÖ-DYÖ gibi kalıplara takılmayalım. Bunu o kavramların dışında siyasal parti çalışması olarak yapmak hem olanaklı, hem daha doğru olur.

Geçmişimiz yanlışlarımızı düzeltmeyi bildiğimizi gösteriyor. Kahramanlık gösterisine ihtiyacımız yok. Bu olayda da bir doğruya giderken yanında bir takım yanlışlarla birlikte gittik. Şimdi bu yanlışları temizlememiz gerekiyor. Bu temizlemeyi iki yıllık çalışmamız bize kazandırdığı doğruları yitirmeden yapacağız. Saatin rakkasını ortaya getireceğiz. Örgütü yeni döneme hazırlayacak önemli halka budur.

Kasım ayının ilk pazar günü Londra'da unutulmaz bir özveri taarruzu toplantısı yaşadık.

Üstün başarılı bir taarruz toplantısı Boş söze dayanmayan bir kutlama

Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yaşgünü gerçekten üstün başarılı bir taarruz toplantısıyla kutlandı.

Pazar gününden önce, hafta içinde bütün kolektiflerde, yoldaşlarda ve sempatizanlarda gözle görülür bir hareketlilik vardı. Herkes pazar günkü katkısını yükseltmek için olağanüstü bir çaba harcıyordu. Kolektiflerin hepsi birden yarışa hazırlanıyordu.

Pazar günü toplantının yapıldığı salon da değişti. Her yerde buket buket kırmızı karanfiller salona kızıl bir görünüm vermişti. Salon o denli kalabalıktı ki oturacak yer kalmamıştı.

Herkesin gözlerinde sevinçli bir pırıltı vardı. Toplantıdaki hava da her zamankinden farklıydı. Haftalık hedefe kısa sürede ulaşıldı. Yarışma hedefin iki katına doğru yol almaya başladı. Buna da ulaşıldı. Derken hedefin üç katına yaklaşıldı.

Toplantıdaki herkes, kolektifler, yoldaşlar ve sempatizanlar, hedefi yükseltmek için arı gibi çalışıyorlardı. Büyük bir sevinç ve yoldaşça bir içtenlikle yürüyen bu özel çalışmanın esin kaynağı, Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yaşgünüydü.

Yoldaşımızın 40. yaşgününün yaklaştığı duyulur duyulmaz, Londra'daki bütün kolektifler ve yoldaşlar arasında, bir-iki cümlelik fısıldaşmadan öte bir konuşma gerektirmeyen anlaşmaya varılmıştı. Yoldaşımızın bu önemli yaşgününü neşeyle kutlayacaktık. Ama kutlamanın partimize yaraşır bir içerikle dolması ancak üstün başarılı bir taarruz haftasıyla olanaklıydı. Kutlamanın asıl somut yanı bu olacaktı.

Böyle de oldu. Üstelik kolektiflerin, yoldaşların kendi planlarını bile altüst eder, aşar bir hız ve coşkuyla oldu. Plana göre, haftalık hedefin iki katını bulacaktık, ama doğrusu üç katına yaklaşmak kimsenin aklında yoktu.

Yine plana göre haftalık hedef aşıldıktan sonra günün anlamını açıklayıp özel yarışmayı başlatıcaktık. Yalnızca haftalık hedef

değil onun iki katı bile o denli hızlı aşıldı ki planlanan noktada açıklama yapmaya fırsat kalmadı.

Haftalık hedefin iki katının da aşılmış olduğu bir sırada toplantıya ara verdik. Yürükoğlu yoldaşımızın salondan çıkmış olduğu bir anda, salona "yoldaşımızın 40. yaşgünü kutlu olsun" flamasını astık. Yoldaşımızın içeri girmesiyle, toplantının ikinci yarısı, herkesin içindeki büyük sevgi ve saygıyı açığa dökmesiyle başladı. Yoldaşımız uzun ve sıcak alkışlarla, gerçekten içten yoldaşça duygularla karşılandı.

Bundan sonra, tüm kolektif-

ler ve yoldaşlar adına konuşan bir yoldaşımız, en içten sözlerin bile Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yaşgünü kutlamaya yetmeyeceğini, en somut kutlamanın ancak üstün başarılı bir taarruz toplantısı olabileceğini ve bugün herkesin bu bilinçle davrandığını söyledi. Bu konuşmadan sonra yarışmanın son bölümü başladı ve haftalık toplam, olağan hedefin üç katına doğru yükseldi.

Yarışmaya tüm kolektifler ve kişiler katıldı. İTİB kolektifi, genel Avrupa taarruz hedefinin %2.4'ü gibi yüksek bir miktarı o hafta ödeyerek birinci oldu. Muhabirler kolektifi, yine genel Avrupa taarruz hedefinin %2.3'ü

kadar bir miktar ödeyerek ikinci, Gümüşler ise %2.2'si kadar ödeyerek üçüncü oldular. Yalnızca Londra'da ve yalnızca bu hafta, toplam taarruz boyunca Avrupa için konan hedefin %14'ü toplandı. Böylece Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yaşgünü gerçekten üstün başarılı bir taarruz toplantısıyla kutlandı.

Tüm yoldaşlar olarak önce bu somut armağan ortaya konulduktan sonra, ayrıca kolektifler Yürükoğlu yoldaşımıza armağanlarını verdiler. Bunun üzerine Yürükoğlu yoldaşımız bir konuşma yaptı. Yoldaşlığın derin anlamına ilişkin çok öğretici yanlar taşıyan bu kısa konuşma-

da yoldaşımız şöyle dedi:

"Değerli yoldaşlar,
"İçimden çok şey söylemek geliyor ama yapamayacağımı biliyorum. Onun için bir iki şey söyleyip oturayım.

"Yoldaşlar, her insanın özel yaşantısında çeşitli dertleri, sorunları vardır. Hiçbir özel sorunun, siyasal kavganın yüce amaçları yanında bir anlam taşımadığını iyi bilen ve bunu yıllardır kanıtlayan insanlarız. Ama kişisel sorunlar ve dertler de vardır. İnsanlar genel olarak bu sorunlarını, kendilerine yakın kişilerle dertleşerek çözerler ya da hafifletirler. Benim bu konuda bir zaafım var, iyi biliyorsunuz. Kişisel sorunlarımı pek kimseye açamadım.

"Bu zaafıma rağmen dengeli, barışık bir yaşam sürdürebilmemi sizlere borçluyum. Sizlerin mutlak desteğinizin her zaman benimle olduğunu iyi biliyorum. Bir yıl değil, iki yıl değil, beş yıl değil. İyi gün oldu, kötü gün oldu. Sizin eksiklerimi görmezden gelmeyen ama tamamlayan ve kapatan sevginiz ve hiç kimildamayan desteğiniz olmasa bugünlere gelemezdim.

"Siyasal sahnede benim kadar düşmanı olan çoktur, ama benim kadar gerçek dostu olan herhalde yoktur. Hepinize çok teşekkür ederim. Sizleri çok seviyorum."

Yoldaşımızın bu kısa ama içten ve aynı zamanda öğretici konuşması yine uzun alkışlarla karşılandı ve sürprizin ikinci kısmı olan küçük yemekli eğlenceye geçildi.

Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yaşgününün böyle üstün başarılı bir taarruz toplantısıyla, neşeyle ve coşkuyla kutlanması, tekil bir olay değildir. Güvenilir yoldaşlık ilişkileri içinde sınıksız kenetlenmiş yürüyen bu partinin, hem 9. Özveri Taarruzu'nu üstün başarıyla tamamlayacağının, hem 5(1). Kongre'nin başlattığı genel siyasal-örgütsel taarruzun başarısının göstergesidir.

C. Ç., Londra

Komünist yığın çalışması anlayışını yaşama geçirmeye çalışıyoruz.

Frankfurt'ta 9. "Özveri Taarruzu başarıyla sürüyor"

Yoldaşlar, Frankfurt'ta 9. Özveri Taarruzu başarıyla sürüyor. Taarruz başında tüm çalışmalarımızı özveri taarruzuyla bağlama kararı aldık, gücümüzü yoğunlaştırdık. Şu anda taarruzun 8. haftasında, hedefimizin yüzde 20 ilerisindeyiz.

Derneğimizde her pazar günü toplantı yapıyoruz. Toplantının ilk bir buçuk saatlik bölümü eğitim ve tartışma toplantısı olarak geçiyor. Sonra taarruz toplantısı yapıyoruz.

Taarruz boyunca "hergün en az bir yerde eylem" yapma kararı aldık. Hergün değişik bir yerde gazete satışı yapıyoruz, bağış topluyoruz. Bu taarruzda dış

bağışa ağırlık verdik. Bu güne kadar toplanan miktarın yüzde 30'u dış bağıştan oluşuyor. Ayrıca, burada bulunan çeşitli siyasal örgütleri de ziyaret ediyor, onlara görüşlerimizi anlatıyor, özveri taarruzu hakkında bilgi veriyoruz.

Yaptığımız çalışmaların en önemlilerinden biri, on beş günde bir çevre kentlere yaptığımız gezilerdir. Mannheim, Ludwigshafen ve Schifferstadt gezilerinde birçok kişi taarruz taahhüt yaptı ya da bağış verdi. Ayrıca bu gezilerimizde gazete satışı da yapıyoruz. Gazetelerimizle gittiğimiz kahvelerde, işyerlerinde bize "sizin dışınızda böyle gazete dağıtan yok" dediler.

Derneğimizde yaptığımız 6. hafta toplantısında Schifferstadt'tan sempatizan işçi arkadaşlar da katıldı. Toplantının canlı, özverili havasından çok mutlu olduklarını söylediler.

Üniversitelerin açılmasıyla birlikte, Türkiyelilerin olduğu bir üniversitede haftalık kitap sergisi açmaya başladık. Yayınlarımızı Türkiyelilerin yanısıra çeşitli uluslardan öğrenciler de ilgi gösteriyorlar. Ancak, bazı olumlu unsurların dışında, Türkiyeliler arasında bir siyasal rahavet havası hakim. Birçoğu, çeşitli hareketlerden olduklarını söyleyerek tartışmaya girmekten bile kaçınıyorlar.

Size ilginç bir tartışmayı da anlatayım. Devrimci bir siyasetten olduğunu söyleyen iki öğrenci, TV eylemimize dil uzatmaya kalktılar. Bu eylem öyle basit, öyle sıradan bir eylemiş ki, onlar böyle eylemler yapmaya tenezzül etmezlermiş! Bu tutum karşısında sinirlenmedik. Uzun uzun TV eyleminin önemini, yalnızca bizim değil tüm Türkiye devrimci hareketi açısından olumlu bir eylem olduğunu anlattık. Onları ikna edebildik mi bilmiyorum ama çevredekiler bizi onayladılar.

Burada gençlik arasında da çalışıyoruz. Son olarak "Kenara itilen gençlik" ayrıca ırkçılığa

karşı düzenlenen "Arkadaşıma dokunma" adlı kampanyalara aktif bir şekilde katıldık. Çalışmalarımızın ürünlerini belki biraz uzun vadede ama mutlaka toplayacağımıza inanıyoruz.

Yoldaşlar, çalışmalarımızı "politika" yapmadan, komünist kişiliğimizi, amaçlarımızı saklamadan, ama yığınların sorunlarından kalkan bir anlayışla yürütmeye çalışıyoruz. Başarımız, bu komünist yığın çalışması anlayışını ne kadar doğru olarak yaşama geçirebildiğimizle bağlantılıdır. Bunun için inançla, inatla çalışıyoruz. Tüm yoldaşlara çalışmalarında başarılar dileriz.

Nizam Sucu, Frankfurt

Ekim Devrimi'nin dersleri yolumuzu aydınlatıyor

7 Kasım 1985 Ekim Devrimi'nin 68. yıldönümüdür. Aradan kaç yıl geçerse geçsin, dünya devrimi tamamlanana dek bu şanlı devrimin dersleri hep yolumuzu aydınlatacaktır.

Aşağıdaki yazı, yine Ekim Devrimi'nin yıldönümü nedeniyle Yürükoğlu yoldaşımızın 1976'da yazmış olduğu ve eski *İşçinin Sesi*'nde yayınlanmış olan bir yazıdır. Şu sıralarda yoldaşımız da 40 yaşını doldurdu. Bu 40'ın yarısı sınıf savaşımı içinde, bu yarının da dörtte üçü TKP saflarında geçti. Yıllar geçti ama bu süre içinde yoldaşımızın ve onun önderliğinde *İşçinin Sesi*'nin şanlı Ekim Devrimi'nin derslerine verdiği önem kesintisiz ve giderek kalınlaşan bir kıvılcık gibi sürdü geldi. Yoldaşımızın 40. yaşını doldurduğu bir sırada, Ekim Devrimi'nin 68. yıldönümü nedeniyle aşağıdaki, yıllar önce yazdığı bir yazıyı yeniden

basarak bu sürekliliği bir kez daha vurgulamak istedik.

Yazıda, yoldaşımızın bizzat kendi katkılarıyla bugün ulaştığımız düzeye göre eksik denebilecek birkaç görüş vardır. Örneğin, proletarya diktatörlüğünün yalnızca burjuvaziye karşı bir gereklilik olmadığını bugün biliyoruz. Proletarya diktatörlüğü, aynı zamanda devletin sönüş sürecine proletaryanın kumanda etmesi gerekliliğinden doğar. Yazıda bu eksik konuşmuş. Sonra Sovyet pratiğine gerekli eleştirel yaklaşım gösterilmemiş. Ama bunlar önemli değildir. Önemli olan şudur ki, yazı bundan 9 yıl önce yazılmış olmakla birlikte, Ekim Devrimi'nden çıkan en önemli dersleri, geneliyle çok doğru ve güzel olarak dile getirmektedir. Ekim Devrimi'nin aynı dersleri bugün yine yolumuzu aydınlatıyor.

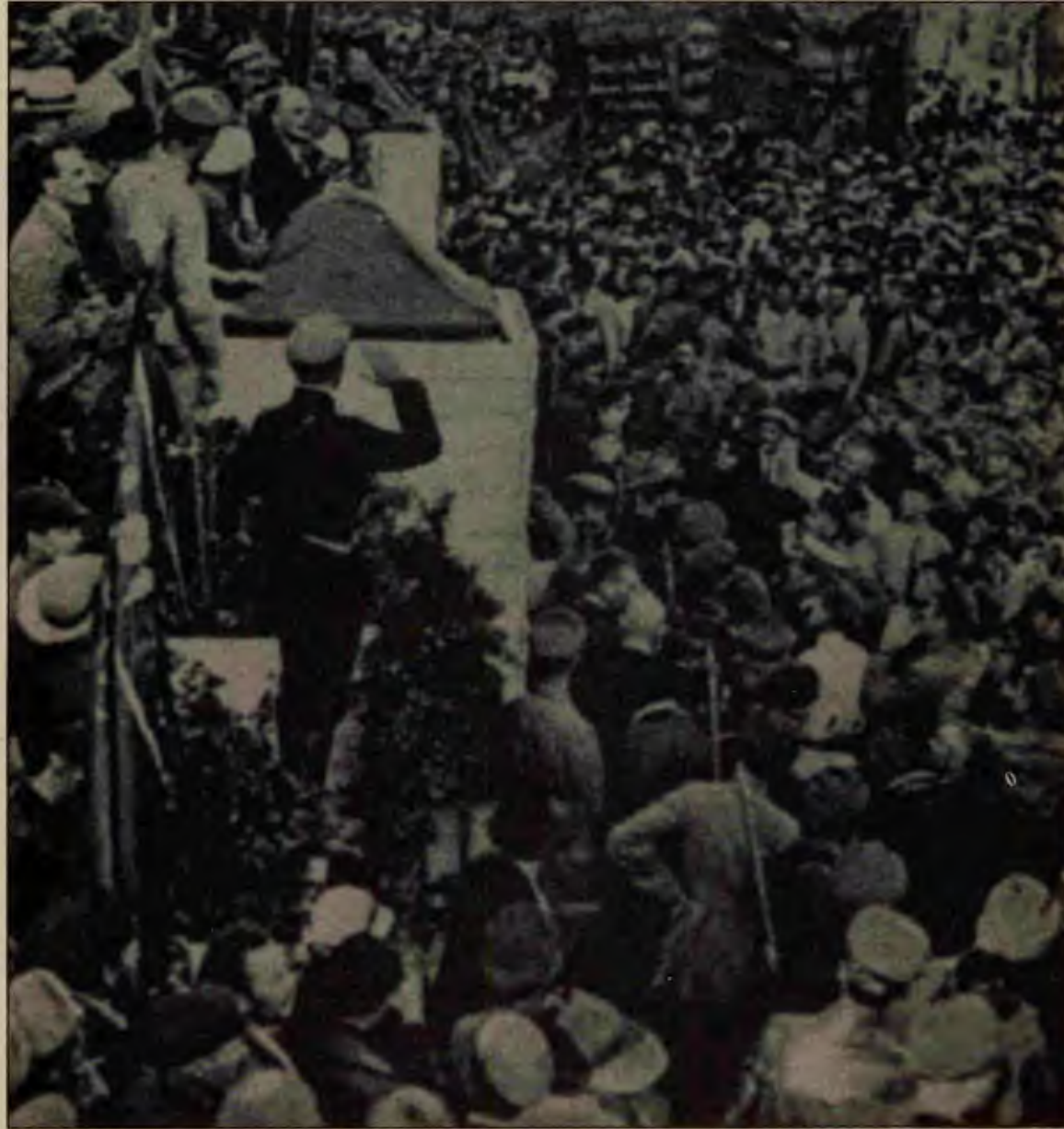
R. Yürükoğlu

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, Rus işçilerinin ve yoksul köylülerinin, Bolşevik Partisi öncülüğünde ve Lenin'in rehberliğinde tarihe altın harflerle yazdıkları şanlı bir sayfadır. Ekim Devrimi, emperyalist sistemde ilk gediği açmış, dünyanın altıda birinde sömürüyü yok ederek, "yeni bir sınıfın egemenliği çağı"nı, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açmıştır. Ekim Devrimi, dünyayı temelinden etkileyen büyük bir tarihsel olaydır.

Ancak, Büyük Ekim Devrimi'ni yalnızca "Rus tarihinin altın sayfası" olarak görmek ya da göstermeye çalışmak da gerçekte bu büyük devrimin öğrettiklerini gizlemek anlamına gelir. Çünkü Ekim Devrimi'nin güncel önemi de çok büyüktür.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesinde *proletarya hegemonyasının* oynadığı rolü somut olarak göstermiştir. Demokratik devrim, anti-emperyalist devrim sosyalist devrime dönüşecekse, sosyalist devrim gerçekleştirilecekse, bu ancak devrimde *proletarya hegemonyasının* sağlanması yoluyla olur.

Büyük Ekim Devrimi ve ardından gelen iç savaş, devrimi savunmanın önemini, devrimin hemen ertesinde sınıf mücadelesinin daha da şiddetlendiğini ve içli dışlı gerici burjuvaziye karşı *proletarya diktatörlüğünün* kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu

kanıtlamıştır. *Proletarya diktatörlüğünün*, sömürü ve sömürü edebiyatı "özgürlüğü" isteyenler

için bir cehennem ve işçi ve emekçiler için ise bir cennet olduğunu da, Ekim Devrimi'n-

den bu yana tüm Sovyet pratiği kanıtlamıştır.

Büyük Ekim Devrimi dev-

rimci şiddet olmadan sömürücülerin hizaya getirilemeyeceğini, ancak şiddetin derece ve biçimini sömürücülerin kendi tavrının belirleyeceğini göstermiştir. Ve en önemlisi, ancak Bolşevik Partisi gibi gerçekten çelik disiplinli, Marksist-Leninist teoriyle silahlanmış, *proleter enternasyonalizmine* bağlı ve işçi sınıfının en seçme unsurlarından oluşan bir partinin, işçi sınıfını ve halkı kurtuluşa götürebileceği, Ekim Devrimi'nden anlaşılmıştır.

Öte yanda, Büyük Ekim Devrimi'nin kendisi *proleter enternasyonalizminin* zaferidir. Rusya'da yaşayan çeşitli milletlerden ve milliyetlerden işçiler ve emekçiler bir çatı altında, Bolşevik Partisi'nin önderliğinde savaşarak zafere ulaşabildiler.

Bugün bazıları Ekim Devrimi'ni sadece Rusya koşullarına özgü, tarihsel bir olay olarak göstererek, Marksizm-Leninizm'in temel taşlarına el uzatmaya çalışıyorlar. Bizim işçi sınıfımızın partisi TKP, buna karşı olduğunu defalarca belirtmiştir. Proleter enternasyonalizmini, Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerini açık sözlülükle savunmuştur. Türkiye'de TKP'nin artan saygınlığı ve gücü bir yanılla da işte buna dayanmaktadır.

Büyük Ekim Devrimi'nin 59. yıldönümünde, Marksizm-Leninizm'in bu devrimde somutlaşan ilkelerinin ölmezliğini vurguluyoruz. Dünya ilerici insanlığına ve devrimci önder Sovyetler Birliği'ne Büyük Ekim Devrimi'nin 59. yılı kutlu olsun!

Türkiye burjuvazisininin bu ülkeyi yönetmeye layık olmadığı artık iyice açığa çıkmıştır.

İşsizlik dayanılmaz boyutlara ulaştı

Türkiye'nin içine girdiği yeni ortamla birlikte bizlere düşen görevleri başarmamız da can alıcı bir önem kazanmaya başladı. Hem ortamı hem de görevleri pırıl pırıl saptamış bir parti olarak bu döneme girmemiz, bize onur veriyor.

Burjuvazinin bu ülkeyi yönetmeye layık olmadığı artık çok açık bir şekilde ortaya çıktı. İşsizlik on milyonları pençesine almış durumda. 12 Eylül dön-

minde işsizleri askere alacaklarını açıklamışlardı. Bu iş pahalıya patladığı için önce çapı daraltıldı sonra bırakıldı. İşsizlik rakamları konusunda resmi makamların verdiği bilgilerin tümü birbirleriyle çelişiyor. Örneğin İş ve İşçi Bulma Kurumu 3,5 milyon kayıtlı işsiz var derken Planlama Teşkilatı 5-6 milyon arasında diyor. Gerçek rakam kuşkusuz bunun birkaç katıdır. Şevket Yılmaz, Türk-İş'in Sivas toplan-

tısında, dört yıldan bu yana devlet kuruluşlarına yeni eleman alımının neredeyse durduğunu söyledi. Çıkarılanlar da cabası.

İşsizliğin dayandığı boyutları günlük yaşamımızda, her an hissediyoruz. Örneğin geçenlerde, 90-100 kişilik boş hademe kadrosu için bir sınav yapıldı. Bu sınavı 4 bin kişi başvurdu. İşin ilginç yanı, işsiz ortaokul ve lise mezunlarının çokluğu nedeniyle ilkökul mezunlarının başvurusu

kabul edilmiyordu. Bu durumu protesto etmeye çalışanları coplayarak dağıttılar. Ayrıca, İş ve İşçi Bulma Kurumu'ndan sınava çağrı kağıdı almak isteyenler, geceden kuyruğa girdiler. Kuyrukta, açık havada soba kurmuş ısınmaya çalışarak bekleyenler vardı.

Tekelci burjuvazi dışarı açılmadıkça, çözümü ülke içi sömürüyü daha da arttırmakta buldu. Ama bu kendileri açısından bile

çözüm değildir. Artık insanları süslü cümlelerle kandırmaları eskisi gibi kolay değildir.

Partimiz içinde mücadeleye başlayalı üç ay oldu. Buna rağmen çalışmalarımız başarıyla sürüyor. Okuduğumuz üniversitede bir İMG oluşturmıştık. Bu İMG'de yetişen yoldaşlarımız şimdi değişik İMG'ler kurmaya çalışıyorlar. Bu seferlik bu kadar yoldaşlar. Hepinize bin selam.

..., Karadeniz

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbin!

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl: 11, Sayı:294, 11 Kasım 1985

Türkiye'deki kalıcı bunalım, toplumdaki tüm değer yargıları sisteminin de temellerinden sarsılmasını getiriyor. Burjuva egemenliği topluma korkunç bir ahlaki çürüme yayıyor. Bugün Türkiye'de, ahlakın da tek sahibi işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının maddi yaşam koşullarından doğan *yeni* ahlak filizlerini proleter ideolojiyle büyütmek, komünist ahlak anlayışını kokuşmuş burjuva ahlakına egemen kılmak, komünizm davamızın en önemli parçalarından biridir.

KOMÜNİST AHLAK (II)

Cemile Çakmak — Aliye P. Atılgan

Komünist partisi ve ahlak

Komünist ahlak işçi sınıfının iş ve yaşam koşullarından, sınıf savaşımından filizlenir. Ancak bu, filiz, sınıf savaşımı içinde bilinçle, özenle beslenip geliştirilmezse kapitalist toplumun ahlaki çöküntüsü içinde ya bir filiz olarak sürüp, ya da eriyip gidebilir. Bu açıdan komünist partisine önemli bir görev düşer.

Komünist ahlakın proletaryanın sınıf savaşımından aynı bir "ilkeler" dizisi olmadığını ve olamayacağını bundan önce belirtmiştik. Bunun gibi, partinin yeni ahlakı besleme, geliştirme görevi de genel siyasal savaşımın dışında kalan, ama onun yanına eklenmesi gereken ayrı bir görev değildir. Genel siyasal savaşımı yürütürken, onun gözetilmesi gereken bir yanındır.

Bu gözetme gereği de yine siyasal savaşımın ayrı, ahlaki kaygılardan kaynaklanmaz. Tam tersine, komünist ahlakı beslemek ve geliştirmek görevi genel siyasal kaygılardan kaynaklanan bir görevdir. Bununla da bağlı olarak,

komünist ahlak, proletaryanın sınıf savaşımı dışında bir alanda, "özel bir laboratuarda" beslenip geliştirilemez.

1. Yoldaşlık ilişkileri ve ahlak

Büyük düşmanı yenmek üzere yola çıkmış komünist partisi, bu yolda yürürken kendi içinde güvenilir yoldaşlık ilişkilerini egemen kılmak zorundadır. Sınıf savaşımında düşmanın karşısına güçlü, sık dokulu, kendine güvenen bir örgüt olarak çıkabilmesi için bu gereklidir.

Parti içinde güvenilir yoldaşlık ilişkileri hiç kuşkusuz herşeyden önce partinin doğru ideolojik birliğiyle ve siyasal savaşımıyla bağlıdır. İdeolojik temeli ve siyaseti doğru bir komünist partisinde, burjuva ahlakının, yalancılık, iki yüzlülük, dedikoduculuk gibi zehirli tohumları zor gelişir. Ama parti burjuva toplumunda yer aldığı için, ideolojik temeli ve siyaseti ne denli doğru olursa olsun, nasıl burjuva ideolojik etkileri partiye sürekli sızmaya çalışırsa, burjuva

ahlakının zehirli tohumları da bunlar arasında sızmaya çalışır ve sızar.

Hatta şunu bile diyebiliriz: Burjuva dünya görüşü, sağlam bir komünist partisini yanlış *siyasi* fikirler aşılacak yolundan çıkarmıyorsa, daha çok kendi bozuk ahlakını, zehirli alışkanlıklarını sızdırıp, partili komünistleri ve parti içi ilişkileri çürütüp, bu yoldan partinin doğru ideolojik temelini ve siyasetini kemirme yoluna gider. Tarihte bunun acı örneklerine rastlanmıştır. Örneğin, faşizm döneminden önce Almanya Komünist Partisi'nde buna benzer bir durum olduğuna işaret eden bazı anılar yayımlanmıştır. TKP tarihinde de buna benzer örnekler vardır.

Burjuva dünya görüşünün bu yaptığı "planlı bir komplo" gibi görünüyor ama gerçekte burjuva toplumunda yaşamının çok doğal ve otomatik bir sonucudur. Burjuva görüşler, alışkanlıklar o toplumda yer alan herşeye sızmaya çalışacaktır, bu doğrultuda hep bir delik arayacaktır ve deliği nerede bulursa oradan sızacaktır. Ahlaki bir zayıflık

bulduysa oradan sızar. Bu nedenle komünist partisi, ideolojik temeli ve siyaseti ne denli doğru olursa olsun, burjuva ahlakının zehirli tohumlarına karşı da özel olarak gardını almak zorundadır. İdeolojik temelinin doğruluğunu, yüzde yüz sonuç veren bir aşı olarak kabul edemez.

Burjuva ahlakının zehirli tohumlarına karşı gard almak nasıl olacak? Kuşkusuz komünist partisinin eleştiri-özeleştiri mekanizması bu açıdan da önemli bir işleve sahiptir. Ancak partide, neyin, nasıl, ne ölçüde eleştirileceğine ilişkin kafa açıklığı olması gerekir. Partinin komünist ahlak anlayışını özümsemiş olması gerekir. İdeolojik temeli ve siyaseti geneliyle doğru bir partide bile bu konuda yanlış anlayışlar, dolayısıyla eleştiride ve özeleştirmede yanlışlıklar olabilir.

Nitekim bizim partimizde de bu tür yanlışlıklara birçok küçük ama önemli örnek yaşanmıştır. Tatil yapmayı, dinlenmeyi, eğlenmeyi komünistliğe yakıştırmama gibi eğilimlere de, dar bir çıkar anlayışıyla, sınıf savaşımının "çıkarları"

Komünist partisi gözünü hangi yaşta olursa olsun genç, enerjik ve sınıfın geleceğini temsil eden unsurlara çevirecektir.

Savaşkan partimizl demokrasiy , devrime

Birol Rasgele

Yürükoğlu yoldaş, partimizin 65. kuruluş yıldönümünü kutlama konuşmasında, "bu dönemde burjuva sosyalizminin ve menşevik oportünizminin güçlenmesi için son derece elverişli koşullar olduğunu" belirtti ve bugün menşeviklerin yığınları daha geniş toparlayabilme "şanslarının" bulunduğunu söyledi. Gerçekten önemli olan bu saptama hakkında merkez organımıza birkaç şey yazmadan edemedim.

Tarih elbette tekrerr etmiyor. Ancak tam da "yılginlık", "yılginların menşevikleşmesi" gibi bir olgu söz konusu olunca geçmişte olup bitenler bugünle ne de çarpıcı benzerlikler taşıyor.

12 Mart sonrasında, devrimci hareketlerden kopan yığınla yılginın TKP'ye akın ettiği bilinir. O zamanki yılginları TKP'ye çeken şey "ilerleme" vb. belgilerde kendini dışa vurur, 1979'da menşevizm olarak karşımıza çıkacak olan partideki oportünist tohumlardı. Ancak aynı dönemde TKP'ye koşan pekçok devrimci de, onun komünizmi, komünist partisini temsil eden yüzüne koşmuşlardı.

Nitekim 1979'daki menşevik-bolşevik ayrışması, yılginlık nedeniyle TKP'ye koşanlarla komünizme, komünist partisine koşanları bıçak gibi birbirinden ayırdı.

Çok iyi hatırlıyorum, partideki ayrımın iyice belirginleştiği ve insanların seçim yapmasının büyük önem taşıdığı bir dönem-

de, *İşçinin Sesi*'nin devrimci çizgisinin tamamen karşısında duran bir "yoldaş" bir yandan menşevizmin faziletlerini anlatıyor, bir yandan da kendi THKP-C geçmişinden söz ederek devrimci yönümüzü "okşuyordu". Bu menşevik, 1973-74 döneminde yaşadığı yanlış temeldeki devrimciliğin eleştirisini de yanlış yapmış ve TKP'ye böyle gelmişti. Sonradan yılgin devrimci kişiliği onu öyle bir noktaya götürdü ki, devrim sözünü rafa kaldıran, burjuva

Bugün de Türkiye'de ama özellikle Avrupa'da yığınla "yorgun devrimci", "yılgin devrimci" var. Öte yandan ister küçük burjuva devrimci hareketlerde olsun, ister oportünist hareketlerde olsun devrimci özünü koruyan, komünizmi, komünist partisini özleyen insanlar var. Ancak bugünkü durum 12 Eylül öncesinden kökten farklıdır. Bugün resmi TKP'ye koşmanın, orada kalmanın artık bir tek anlamı var: Yılginlık, devrimden vazgeçme. 1979 ayrışması, bu

ilerlemek isteyen militanlar için hiçbir çekicilik bırakmamıştır.

Evet, o partiye gidenler olacaktı ama yalnızca "yorgunlar" ve "yılginlar" olacaktır.

Tarih gerçekten tekrerr etmiyor. Ancak, belli dönemler aynı yılgin ama "saygıdeğer", "ayağı yere basan" insan tipini yaratıyor.

1905 devriminin yenilgisinden sonra Bolşevikler de bu tür insanlarla bol miktarda karşılaşmışlar. Lenin bu yılginlar ve bu yılginları partiye toplamak

den — İ.S.) dönenleri toplamayı Kadetlere bırakalım. Biz her zaman ileri sınıfın gençliğinin bir partisi olacağız.

"Larin'in kendisi, mücadeleden yorulmuş evli kişilerin kaybına niye üzülmediğini açık sözlü bir itirafını ağzından geçiriyor. Bu yorgun kişilerin önemli bir bölümünü partiye toplarsak, bu onu 'siyasal maceraları frenleyerek az çok ağır' yapardı. (s.18)

"Evet, bu daha iyi sevgili Larin! Kendini gizlemek ve aldatmak niye? Senin istediğin öncü bir parti değil, bir *artçı parti*, ki böylece epeyce daha ağır olsun. Böylesine açık söylemeliydin." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.11, s.353-359)

Lenin'in bu "otuzluk emekli devrimcilere", yılginlara karşı tutumunu bugün paylaşmamak devrimci Marksizme saygısızlık olurdu. *Komünist* partisi, elbette gözünü hangi yaşta olursa olsun genç, enerjik ve sınıfın geleceğini temsil eden unsurlara çevirecektir.

Evet, Yürükoğlu yoldaşın dediği gibi, gericilik döneminin gecikmiş baskısı çok sayıda devrim yorgunu, yılgin, ihtiyar gençler yaratıyor. Menşevikler bu devrimden umudunu kesmiş, "saygıdeğer" ve "aklıbaşında" olmaya meraklı yığını örgütlemek için çaba göstereceklerdir.

Biz ise, her zaman gözümüzü sınıfın gençliğine, sınıfın en enerjik, en savaşkan, en devrimci unsurlarına çevireceğiz. Biz devrimci ruhları, savaşkan yürekleri örgütleyeceğiz.

kuyrukçusu menşevizmin bilinçli bir savunucusu haline geldi.

Yürükoğlu yoldaşın konuşmasındaki sözler bana bu yorgun "devrimciyi" hatırlattı.

ayrışmanın ardından "bolşevizm baskısından kurtulan" menşeviklerin dolu dizgin sosyal demokratlaşmaya doğru "ilerlemeleri", o partide komünizme

isteyenler konusunda şöyle diyor:

"Hayır, 'yorgun' otuzluk ihtiyarları, 'akıllanmış' devrimcileri ve sosyal demokrasiden (komünizm-

Hamburg'ta

Nikaragualı

ozan

Ernesto

Cardenal'i

dinledik

Büyük devrimci ozan Ernesto Cardenal geçtiğimiz günlerde Altona'daki bir kültür merkezinde yapılan, Nikaragua gecesine katıldı.

Cardenal, önce Nikaragua'da yaratılmaya başlanan yeni kültür konusunda kısa ama öz ve güçlü bir konuşma yaptı. Nikaragua'da artık bir iç karşı-devrim tehlikesinin çok zayıf olduğunu, ancak başta ABD olmak üzere emperyalist devletlerin Nikaragua'yı bir Küba olarak kabul etmeyi bir türlü içlerine sindiremediklerini söyledi. Komşu ülkelerde üslen-

miş, emperyalizm tarafından beslenen karşı-devrimci güçlere karşı Nikaragua halkının ne kadar kararlı bir savaş verdiğini anlattı.

Daha sonra, Nikaragua'da başlanan yeni insanı, yeni kültür yaratmaya yönelik kültür devrimini anlattı. Ancak bu devrimin başarısızdır ki devrimin utkusunun garanti altına alınacağını söyledi.

Cardenal daha sonra kendi yazdığı şiirleri İspanyolca ve Almanca olarak okudu. Şiirleri baştan sona devrime övgü, kapitalizme nefretle doluydu. Şiirlerinde sık sık "yaşasın komünizm" ya da "kurtuluş komünizmde" sözleri yer alıyordu. Sizlere, bir yıl önce Almanya'ya geldiğinde Almanya için yazmış olduğu bir şiirini anlatayım. Cardenal bu şiirinde, Almanya'da dünyanın en büyük "teolog"unu gördüğünü söylüyor. Bu "teolog" Engels ve şiir, Cardenal'le Engels'in konuşmalarını içeriyor ve bu şiirinde Cardenal, komünizmin "bu zamana kadar oluşmuş inançların en büyüğü olduğunu" söylüyor.

Cardenal'in katıldığı bu geceye katılım yığınsal oldu. 1500 kişilik salon hınca hınç doluydu. Dışarıda da salona giremeyen en azından 500 kişilik bir kalabalık birikti. Gece baştan sona, büyük bir coşku içinde geçti.

Haluk Gezen, Hamburg

TDHSK üçüncü kongresini yaptı

TDHSK üçüncü kongresini yaptı. Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi, 3 Kasım 1985'de Londra Anakent Belediyesi binasında üçüncü kongresini yaptı.

Delegelere komitenin 1983'ün başından itibaren, gerek İngiltere'de, gerek Avrupa'da gerçekleştirdiği birçok başarılı eylemin raporları okundu. 8 milletvekilinin, sendika ve yerel hükümet yetkililerinin, bu arada Richard Balfe ve Alf Lomas'ın destek mesajları ilgiyle dinlendi.

İrlanda TDHSK, kongreye bir dostluk mesajı göndermişti. Fransa TDHSK adına katılan

temsilci, konuşmasında TDHSK örgütlenmesini uluslararası boyutlara çıkarmak gerektiğini vurguladı.

Kongrenin öğleden sonraki oturumunda TDHSK'nin başkanı, milletvekili Ernie Roberts bir konuşma yaptı.

Kongrede, TDHSK'nin bundan sonraki çalışmaları için yapılan öneriler tartışıldı. Tüm konuşmacılar, bugünün en önemli görevinin, Türkiye'de mevcut rejime karşı yürütülen mücadelenin yanında yer almak ve Türkiye'de verilen demokrasi kavgası için uluslararası işçi sınıfının etkin desteğini kazan-

mak olduğunu belirttiler.

Kongrede konuşan TDHSK üyeleri, komitenin Türkiye'de faşizmin çözüldüğü ve yerini anti-demokratik ve gerici bir rejime bıraktığı görüşünün doğruluğunu vurguladılar.

Ayrıca, TDHSK'nin 1986 yılında, çalışmalarını daha da arttırması yolunda kararlar alındı. Kongrenin sonunda 17 kişilik yeni genel yönetim kurulu seçildi.

TDHSK delegeleri, Türkiye'de yürütülen demokrasi kavgasına verdikleri desteği arttırmak ve daha da genişletmek konusunda kararlı bir tutumla kongreden ayrıldılar.

BTİB çalışıyor

Belçika'daki Türkiyeli İşçiler Birliği (BTİB) *Haber Bülteni* adlı küçük bir yayın çıkardı. Bu yayında, başka haberlerin yanı sıra, Belçika Komünist Partisi'nin (BKP) her yıl geleneksel olarak düzenlediği "Kızıl Bayrak" adlı basın şenliğiyle ilgili bir haber yer alıyor.

21-22 Eylül günleri yapılan basın şenliğine 10 bin kişinin katıldığını bildiren haberde, ayrıca BTİB'in bu eylemin güvenliği ve nöbet sorumluluğunu üstlendiği belirtiliyor. Bültende şöyle deniyor:

"BTİB'in üye ve sempatanları 16 Eylül'den 25 Eylül gününe kadar aldıkları bu görevleri başarıyla yerine getirdiler. 10 gün boyunca üyelerimiz yaptıkları çalışmalarından ötürü, Belçika Komünist Partisi yöneticilerinin takdirini aldılar."

Gene aynı haberde, BTİB'in nöbet ve güvenlik işlerini üstlenmenin yanı sıra, şenliğe stand da açarak aktif katıldığı belirtiliyor ve şöyle deniyor:

"2 gün süren basın şenliğinde

örgütümüz BTİB'in açtığı büyük stand geniş ilgi topladı. Pekçok sayıda demokratik örgüt ve parti temsilcisi standımızı ziyaret etti, dayanışmasını bildirdi. Ayrıca standımızın önünde yapılan dayanışma mitingine çok sayıda delegasyon katıldı."

Resmi partiyi saran yeni kriz dalgasında muhalefet bayrağını açmış bir örgüt olan BTİB çalışıyor. Bunu, gönderdikleri bültende yer alan haberler de gösteriyor.

G.A., Londra

Sovyetler Birliği, Gorbaçov yoldaşla birlikte hızlanan bir yeniden toparlanış içindedir.

Sovyetler Birliği'nde sevindirici gelişmeler

1982 yılında Sovyet Gürcistan'ında gelişen bazı olumsuzluklar üzerine, zamanın Gürcistan Komünist Partisi Birinci Sekreteri Eduard Shevardnadze yoldaş, görevlileri uyararak amacıyla yaptığı bir konuşmada Türkiye'yi kast ederek şöyle demişti:

"İki adım ötemizde, yabancı bir ideoloji, başka bir siyasal sistem, başka görüşler, başka değer yargıları var. Daha da öte, sınıf düşmanlarımızın kudurmuşçasına saldırgan yırtınışları var." (Newsweek, 15 Temmuz 1985)

Yıllarca Sovyetler'den "Atatürk-Lenin dostluğu" türünden diplomatik sözler dışında pek birşey duymayan Türkiye komünistleri için bunlar hasretle beklenen sözlerdir. Dile getirilen bu görüşlerin, Sovyetler Birliği'nin bir uç bölgesinde didinen bir parti liderinin kişiliğindeki rastlantısal ve tekil bir olgu olmadığını, Shevardnadze yoldaşın bugün SBKP Politbüro üyesi ve Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı olduğundan da anlıyoruz.

Öyle görünüyor ki, Sovyetler Birliği, Yuri Andropov yoldaşla başlayan ve Mikhail Gorbaçov yoldaşın genel sekreterliğe getirilmesiyle hızla gelişen çok sevindirici bir yeniden toparlanışın içindedir. Canı gönülden desteklediğimiz ve mantıksal sonuçlarına doğru ilerleme azmini taşıdığını hissettiğimiz bu gelişmelerin, bir siyasal kadronun öznel gayretlerinin de ötesinde, sosyalizmin gelişme yasallıkları temeline oturan derin bir anlamı olduğuna inanıyoruz. Bunu açabilmek için bazı bilgilerimizi tazeleyelim:

Bilindiği gibi, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm, Marks'ın sosyalizm için öngördüğü üretici güçlerin gelişmişlik düzeyine henüz ulaşmadığı geri bir ekonomik taban üzerinde kuruldu. Böylece tarihin akışını hızlandırmada bilinçli insan eyleminin ne denli olmazları olur kıldığını Lenin'in dehası bizlere kanıtladı.

Ne var ki, yığınların yaşama devrimci müdahalesiyle özel mülkiyetin ortadan kaldırılması ve çeşitli toplumsal mülkiyet biçimlerinin örgütlenmesi, yine de Sovyetler Birliği'nde Marks'ın sözünü ettiği anlamda sosyalizmi kurmak demek olmuyordu. Çünkü kapitalizmden devralınan ülke ekonomisinin makinalı üretim alanı dışındaki çok geniş bir bölümü, sosyalist üretim ilişkilerinin için yeterli denli doluramayacak denli geriydi. Bu nedenle koca bir kuşak boyunca, "Sovyetler Birliği için tarihsel sorun üretim ilişkilerini (sosyalist üretim ilişkilerini, İ.S.) kurmak değil, onun gerçekten varolabileceği üretim güçlerini geliştirmek olmuştur." (R. Yürüköglü, Yaşayan Sosyalizm, s.99)

"Toplumsal mülkiyete geçiş, ülke içindeki üretim güçlerinin gelişme düzeyinin ... bir sonucu değil, onları geliştirmenin önkoşulu olmuştur.

"Bu biçimsel toplumsallaşmanın, endüstrileşme yoluyla gerçek toplumsallaşma durumunu alması ... zaman işidir.

(...)

Gorbaçov yoldaş yığınlarla bağ kurmada, onlara seslenmede üstün bir başarı gösteriyor.

"Ülkenin geriliği nedeniyle Sovyetler Birliği proletarya diktatörlüğü altında teoride öngörülmemiş bir aşama yaşadı. Biz buna ülkenin bütünü açısından 'biçimsel sosyalizm aşaması' diyebiliriz. Bu aşama, sosyalizmin koşulu olan üretim güçlerini yaratma kavgasıyla geçti. Şimdi Sovyetler Birliği yavaş yavaş istenen üretim güçleri düzeyine çıkıyor, çadırın içi kalabalıklaşıyor." (agy, s.99-101) (abç)

Geri kalmış bir ekonomik ve kültürel yapıyı devralmanın sonuçları, iç savaş, Hitler faşizmine karşı savaş ve soğuk savaş yıllarının zorunluluklarıyla da birleşince tarihsel olarak Sovyetler Birliği'nde devlet ve toplum düzeninde demokratiklik zayıf kaldı. Bu durum, ekonomik göstergelerde insiyatifsizlik, keyfilik, israf, teknolojik ilerleme ve emek üretkenliğinde dünya standartlarının gerisinde kalış vb. olarak yansdı.

26. Kongre, bu sorunlara ve — gerçek çözümlere değil ama — gerçek çözümlere zaman kazandırıcı yönde bazı önlemlere değinmişti. Daha sonra, Andropov yoldaşın yönetimi altında bu sorunlara karşı ciddi önlemler alınmaya ve kamuoyu oluşturulmaya başlandı. Bugün sevinçle izliyoruz ki, Gorbaçov yoldaş yönetimi, bu yolda gerçekten tarihsel bir sorumluluğu cesaretle üstlenmiştir.

Bizce, bu saydıklarımızın yanında, Sovyet ekonomisi son yıllarda gerçek sosyalist örgütlenmeye geçişin — daha doğrusu öznel katkıyla verimli olarak geçemeyişin — sancılarını da yaşıyordu. Bir anlamda, üretici güçlerin toplumsallık düzeyiyle, varolan üretim ilişkilerinin yeterince geliştirilmeyişi arasında bir çatışma doğmuştu.

Bu yeni eğilimin yansısını, Andropov ve Gorbaçov yoldaşların şu sözlerinde yakalamak mümkündür:

"İyi bilinir ki, her toplumun oluşumunu, uzun erimde, onun üretici güçlerinin gelişmişlik düzeyi ve üretim ilişkilerinin doğası ve durumu belirler. Bizim toplumsal

gelişmemizde, artık öyle bir tarihsel çizgiye yaklaştık ki, üretici güçlerde derin niteliksel değişimler ve üretim ilişkilerinde onun karşılığı olan mükemmelleşme yalnızca olgunlaşmamış, aynı zamanda kaçınılmaz olmuştur. Bu, yalnızca bizim dileğimiz değildir yoldaşlar, bu nesnel bir zorunluluktur, bundan kaçınmanın hiçbir yolu yoktur. Ve bununla yakından ve karşılıklı bağlı olarak, halkın bilincinde, toplumsal yaşamın üstyapı olarak adlandırdığımız tüm biçimlerinde de değişiklikler yer almalıdır." (İşçinin Sesi, sayı:242, Çek-al, Andropov yoldaşın haziran plenumunda yaptığı konuşma)

"Bununla birlikte, 1970'lerin başından itibaren ekonomik gelişme alanında birtakım zorlukların hissedilmeye başlandığını görmezlikten gelemeziz. Bunun ana nedeni, yapısal siyaseti, işletmeciliğin biçim ve yöntemlerini, ekonomik faaliyetin psikolojisini yeniden biçimlendirmede gerekli ısrarı zamanında göstermemiş olmamızdır.

(...)

"İçinde şube ve bölüm sayısının çok kabarık olduğu cumhuriyet işletme birimlerinin yapısını etkinleştirmek için çok çaba harcanmalıdır. Orada işletmeciliğin entegrasyonu ve yoğunlaşması sorunu ulusal düzeyde olduğundan çok daha olgunlaşmıştır." (İşçinin Sesi, sayı:286, Gorbaçov yoldaşın "Bilimsel-teknik ilerlemenin sorunları" konulu toplantıda yaptığı konuşma) (abç)

Yeni stilde liderlik

Yukarıda anlatmaya çalıştığımız nesnel çerçevede, Sovyetler'deki yeni gelişmeleri şüphesiz tek başına açıklamıyor. Bütün bu nesnel oluşumlar, Sovyetler Birliği'nin kendine özgü siyasal sisteminin ve bu sistem içindeki siyasal mücadelelerin içinden geçerek sözcülerini buluyor.

Öyle görülüyor ki, Sovyetler'deki nesnel ilerici süreçleri hızlandırmamızın sözcülüğü, Andropov-Gorbaçov çizgisinde beliriyor.

Andropov ve Gorbaçov yoldaşlar, Sivastopol bölgesinde aynı köyde doğdular. Sivastopol bölgesi parti örgütünden yetiştiler. Suslov yoldaş, Hitler faşiz-

mine karşı savaşta Sivastopol partizanlarının komutanıydı. Suslov yoldaş, savaştan sonra da bu bölge komünistlerinin yetişmesinde büyük gayret gösterdi. Gorbaçov yoldaş, Sivastopol parti örgütünün sorumluluğunu taşıırken 1978'de Suslov ve Andropov yoldaşın desteğiyle Moskova'ya, MK sekreterliğinde göreve çağrıldı. Bu tarihe kadar Gorbaçov yoldaş Batı'da tanınmıyordu. Bir Batılı derginin yazdığına göre, geçtiğimiz nisan ayında Moskova'ya ziyaret eden ABD Kongresi sözcüsü Tip O'Neill'in "sizi hiç tanıımıyorduk, nereden çıktınız böyle," yollu takılmasını, Gorbaçov yoldaş gülerken şöyle bir şakayla yanıtlamış: "Sovyetler Birliği'nde gizlenecek çok yer vardır." (Time, 9 Eylül 1985, s.6)

Gorbaçov yoldaş yığınlarla bağ kurmada, onlara seslenmede üstün bir başarı gösteriyor. Gorbaçov yoldaşın fabrikaları ziyaret etmesi, tiyatro ve sinemalarda halkın arasına oturması, her soruya açık bir yanışımla sokaktaki adama durup konuşması vb. Sovyet halkında sıcak duygular uyandırıyor. Eski donuk liderlik yöntemleri bir bir kırılıp atılıyor. Sovyet halkının bu liderlik stiline duyduğu derin özlemi, Gorbaçov yoldaşın Leningrad'daki bir sokak söyleşisinde bir Sovyet kadını şöyle ifade etti: "Siz yeter ki halka yaklaşın, halk sizi hayal kırıklığına uğratmayacaktır." (Time, 9 Eylül 1985, s.7)

Batı burjuva basın-yayın organları bir taraftan Gorbaçov yoldaşın bu yeni liderlik stilini göklere çıkarıyor görünüyor, öte yandan ince bir anti-komünist yaklaşımla bunu komünizmi karalama yönünde kullanmaya çalışıyorlar. Örneğin Newsweek dergisi, Gorbaçov yoldaş çevresinde oluşan bu alışılmışın dışındaki yeni havayı okuyucularına şöyle aktarıyor:

"Gorbaçov, basının önemini iyi kavramış. Yığınsal haberleşme araçlarından çok iyi yararlanıyor. Bir Sovyet kaynağı şöyle diyor: 'Kültürsüz görünen eski liderlerden herkes bıkıyordu. Brejnev ya da Çernenko

konuşacağı zaman halk televizyonu hemen kapatırdı. Şimdi ise konuşmalar baştan sona dinleniyor." (agy, 15 Temmuz 1985)

Örnekten de izleneceği gibi, Gorbaçov yoldaş övülüyor ama "kültürsüz görünen", "halka bıkkınlık veren" "eski liderler" adı altında komünizm karalamaya çalışılıyor. Öte yandan, Gorbaçov yoldaşın çalışma stili komünizmden kopuk, tekil, kişisel bir stil olarak gösterilmek isteniyor. Gorbaçov yoldaş "Batılı" (burjuva anlayın) yöntemleri uygulamanın önemini anlamış "akıllı" bir lider olarak lanse ediliyor. Böylece onun komünist çalışma biçimini, Reaganların, Thatcherların hatta Evrenlerin uyguladığı sahte "halkla ilişkiler" siyaseti düzeyinde bir stilmış gibi göstermek istiyorlar.

Gorbaçov yoldaş bunların farkındadır. Batılı gazetecilerle yaptığı bir görüşmede, tam da bu noktaya parmak bastı ve şöyle dedi:

"Birincisi bu stili ben icat etmedim. Bunu biz Lenin'den öğrendik. Lenin sürekli olarak, yığınların içinde yaşamının, onların sesine kulak vermenin, halkın nabzını elde tutmanın ve onların özlelerini pratik siyasete yansıtmamızın gereğini söylemiştir...

"İkincisi, ben eskiden beri böyleyimdir. Sivastopol'dayken de, Moskova'da genel sekreter olmadan önce de hep böyle davrandım. İkimizdeki pek çok yoldaş da böyle çalışır. Belki de, basın şimdi gezilemi, halkla ilişkilerimi daha çok duyduğundan daha çok yaygınlaşıyor.

"Aslında tam da böyle bir çalışma stiline ihtiyacımız var. Çünkü oldukça büyük sorunlarımız var. Bunlar yeni bir tarzda çözülmelidir. Gelişmemizin durumunu geçtiğimiz yıllar boyunca inceledik. Vardığımız sonuçları çalışan halka sunmak, onlarla tartışarak, onların tepkilerine bakarak çözümlerimizi kontrol etmek istiyoruz. Böylece partimizin yaklaşan kongresine gideceğiz.

"Yani sorun, benim böyle bir çalışma tarzını sevip sevmediğim sorunu değildir. Başka türlü çalışmazsınız da ondan. Eğer geliştirdiğiniz siyasette somut sonuçlar almak istiyorsanız, böyle çalışmak zorundasınız." (Soviet News, 4 Eylül 1985) (abç)

Gorbaçov yoldaş, bırakın liderlik stilini, bir komünistin yaşama, çalışma tarzının nasıl olması gerektiğini, bizim gayet iyi anladığımız bir dille, ne güzel anlatıyor. Gerçekten de biz "yığınların içinde yaşamının, onların sesine kulak vermenin, halkın nabzını elde tutmanın, onların özlelerini pratik siyasete yansıtmamızın" önem ve zorunluluğunu Lenin'den öğrendik. Gorbaçov yoldaşın dünyamızda yalnızca komünist öncülerin tüm ruhuyla uygulayabileceği bu çalışma stilini yaşama geçiriyor olması hem çok sevindirici bir gelişmedir hem de komünizmin sonul utkusuna ulaşmada kaçınılmaz olarak izlenmesi gereken bir yoldur.

Sami Rasin

Aşağıda Gorbaçov yoldaşın SBKP Merkez Komitesi'nin 15 Ekim'deki plenumunda yaptığı konuşmayı çok az kısaltarak veriyoruz. Bilindiği gibi SBKP yeni bir program ve tüzük taslağı, ayrıca 12. Beş Yıllık Plan'ı ve 2000 yılına dek gelişmelerin ana doğrultusunu tartışarak 27. Kongre'ye hazırlanıyor. Konuşmada bizim doğru bulmadığımız bazı görüş ve tutumlar hâlâ vardır. Ama konuşma aynı zamanda şunu gösteriyor ki, SBKP birçok konuda çok sevindirici adımlar atmıştır. Sorunlara enerjik bir yaklaşımın yanı sıra, komünizmin iki evresi arasındaki bağın konuluşu, aktif yığın demokrasisinin taşıdığı canalcı önemin kavranışı bunların bazı örnekleridir.

Partimizin siyaseti: Barış, ilerleme ve halkın refahı

Yoldaşlar, SBKP Programı'nın yeni basımı için hazırlanan taslakları, 12. Beş Yıllık Plan döneminde ve 2000 yılına kadar ki dönemde SSCB'nin ekonomik ve toplumsal gelişmesinin ana çizgilerini ve SBKP'nin değişen tüzük kurallarını ele almamız gerekiyor.

(...)

Herşeyden önce, 26. Kongre'nin yol göstericiliği altında hazırlanan SBKP Programı'nın yeni basımı konusunu ele alalım.

Taslak üzerine yapılan ciddi ve kapsamlı çalışma sırasında, şimdiki dek alınan yolun ortaya çıkardığı sonuçların analiziyle ve ülkenin daha ileri gelişme perspektifinin tanımlanmasıyla ilgili olarak hem teorik, hem de siyasal nitelikte ve hiç de basit olmayan sorular doğdu.

Son çeyrek yüzyılda, ülkemizde, nesnel nitelikte, ciddi ekonomik ve toplumsal değişimlerin meydana geldiğini görebiliyoruz.

Bu değişimler, derinlemesine bir analiz yapılmasını, güncel ve uzun vadeli amaçların belirlenmesini, bu amaçlara ulaşma yollarının ve partinin örgütlenme, sosyo-ekonomik ve ideolojik çalışmalarına yeni yaklaşım biçimlerinin tanımlanmasını gerektirdi. Uluslararası koşullar da, programda yer alan direktiflerin daha kesin bir tanımını gerektirdi.

Hem sınıfsal, toplumsal düzeydeki, hem de barış ilkesini devletler arası ve uluslararası ilişkilerde evrensel bir norm olarak dayatma savaşını çevresindeki güçlerin yerleşiminde meydana gelen değişikliklere ilişkin olarak yeni bir anlayışa varmak zorunlu oldu.

Başka bir deyişle, yalnızca nelerin bitirilip başarıldığını sıralamak değil, aynı zamanda insanlık ve dünya barışı adına açık ve dayanıklı bir eylem programı çıkarmak gerekmektedir.

Bununla ilgili olarak, sizin dikkatinizi nelerin üzerine toplanması isteyebiliriz?

Herşeyden önce, SBKP'nin temel teorik ve siyasal direktiflerinin devamlılığı. Bu noktaya ilkesel önem veriyoruz. Yaşam, partinin Üçüncü Programı'nın ana içeriğinin doğru olduğunu kanıtlamıştır. Bu programı yaşama geçiren ülkemiz, komünist kuruculukta her yönde çok ilerlemiştir. Üçüncü Program'ın ana teorik ve siyasal maddeleri, yeni basımda da korunmuştur.

Parti programı direktiflerini ve teoriyi geliştirmede süreklilik

sorunu, partinin ilkelere tutarlılığa teorik bağlılığı ve Marksizm-Leninizm'e sadık olma sorunudur. SBKP, eğer kendi çıkardığı teorik sonuçlara ve siyasal değerlendirmelere gerekli sorumluluk duygusuyla yaklaşmasaydı, onun dünya komünist hareketinde bu denli yüksek bir itibarı olmaz ve Sovyet halkı ona bu denli güvenmezdi.

Teoride süreklilik ve tutarlılık aynı zamanda, teorinin yaratıcı bir biçimde geliştirilmesini, tarihsel deneyimden çıkan, temel öneme sahip sonuçlarla zenginleştirilmesini kaçınılmaz olarak dayatmaktadır. Bu doğaldır. Bugün, sosyalizmi mükemmelleştirme ve programda belirtilen amacımıza — komünizme — ulaşma yolları üstüne daha iyi ve daha belirgin bir fikre sahibiz. Söylemeye bile gerek yok ki, tüm bunlar partinin temel teorik ve siyasal belgelerinde yansıtılmıyordu ve yansıtılmıştır.

Programın içeriğini zenginleştirip geliştirirken, zaman sınavında elenen formülasyonları da eleştirel bir gözle yeniden değerlendirdik. Bu, partimizin geleneklerine uygun bir tutumdur. Lenin'in dediği gibi "her canlı partide, tek tek bazı noktaların ve formülasyonların eleştirisi meşru ve gereklidir".

Bütün çalışma boyunca, parti programının hazırlanmasına ilişkin Leninist ilkelerden hareket ettik. Program, gerçek süreçlerin kesin bir formülasyonu olmalı, ana görüşleri ve siyasal amaçları net bir biçimde açıklamalı, aşırı ayrıntılardan, temelsiz fantezilerden, hem de kitabi pasajlardan, uzun tanımlama oyunlarından uzak olmalıdır. Program, partinin neyi amaçladığının ve ne için savaşım verdiğinin anlaşılır ve net anlatımıdır.

Merkez Komitesi Politbürosu, sunulan belgede, bu ölçütlere bir bütün olarak uyulduğunu düşünüyor. Bu taslak, Marksist-Leninist teoriyi temel almıştır, ülkede ve dünyada ortaya çıkan süreçleri gerçekçi bir analizden geçirmiştir, ülkenin gelişmesinin önündeki komünist perspektiften hareketle, partinin, Sovyet devletinin ve tüm halkın çalışmasındaki stratejik yönlerin açık ve kapsamlı bir tanımlamasını yapmıştır.

Üçüncü Parti Programı'nın bugünkü basımı, sosyalizmin planlı ve kapsamlı mükemmelleştirilmesini ve ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesini hızlandırma temelinde Sovyet toplumu-

nun komünizme doğru daha da ilerlemesinin programıdır.

Bu barış ve toplumsal ilerleme savaşımının programıdır.

Tek bir komünist formasyonun iki evresi arasında keskin bir ayrım çizgisinin olmadığı ve olamayacağı önermesinden hareketle, komünizm yolunda kararlı bir biçimde ilerliyoruz.

Komünizmin en yüksek aşamasına, sosyalizmi atlayarak ulaşmak mümkün olmadığı gibi, sosyalizmi kendi başına, bağımsız bir toplumsal formasyon olarak sunmak da yanlıştır.

Sosyalizmin komünizme dönüşmesi, toplumun gelişmesinin nesnel yasaları tarafından belirlenir. Toplumun maddi ve moral olgunluk düzeyini göz önüne almadan komünist ilkelerin getirilmesini yoluyla toplumun çok önünde gitmeye yönelik her türlü girişim deneyimin gösterdiği gibi başarısızlığa mahkumdur. Yeni görevleri yerine getirirken, çoktandır olgunlaşmış dönüşümleri gerçekleştiren hantallığa da izin verilemez.

Programın yeni basımı, insanlığın ilerlemesinde kapitalizmi aşan bir evre olan sosyalizmin tarihsel başarılarının ve avantajlarının daha zengin bir değerlendirilmesini sunmakta, bu programın uygulanmasıyla toplumu- muzun ulaşması gereken ekonomik, toplumsal ve siyasal düzeyin ve moral yaşamın ana hatlarını çizmektedir.

Ülkenin toplumsal-ekonomik gelişmesinin hızlandırılması yoluyla, Sovyet toplumunun nitel olarak yeni bir düzeye ulaştırılması, partinin günümüzdeki siyasetinin özünü dile getiren formüldür.

Program, toplumun gelişmesinde ekonominin belirleyici rolünü temel almıştır. Partinin ekonomik stratejisi, bilimsel ve teknik devrimin daha da derinleşmesine gerekli önemi veren bir anlayışla belirlenmiştir.

Bu strateji, ekonominin yeni bir teknik temelde yeniden kuruluşunu uygulamak, onu intensif gelişme yoluna aktarmak, Sovyet ekonomisinin en yüksek örgütlülük ve verimlilik düzeyine çıkarılması gerçekten tarihsel ölçekte dönüşümleri amaçlamaktadır. Ve tüm bunlar insanlık adına, insanlığın yararına.

Toplumsal alana da daha büyük bir dikkatle eğilinmiştir. Partimizin, insan yaşamının iş ve gündelik yaşam koşullarından, sağlık ve eğlenceden, toplumsal-sınıfsal ve ulusal ilişkilere dek

bütün alanlarını kapsayan güçlü bir toplumsal siyasete sahip olması gerekmektedir.

Toplumsal konulara, bilim ve kültüre dikkatle eğilme gereksiniminden söz ederken Lenin şöyle yazmış: "Bu, en iyi siyaset olacaktır. Bu, en ekonomik yönetim olacaktır. Yoksa, bir yanda birkaç yüz milyon tasarruf ederken, öte yanda öyle çok şey kaybedebiliriz ki, kaybettiklerimizin yerini hiçbir toplam dolduramaz."

Taslak, toplumsal alana tutumumuzu tam da bu açıdan belirlemiştir. Parti toplumsal siyasete ülkenin ekonomik gelişimini hızlandıran, yığınların emeğinde ve toplumsal-siyasal hareketliliğinde yükseliş yaratan güçlü bir araç ve yeni insanın yaratılması ile sosyalist yaşam biçiminin güçlendirilmesi doğrultusunda, toplumun siyasal istikrarının önemli bir ögesi gözüyle bakmaktadır.

Taslakta yeralan ve Sovyet toplumunun siyasal sisteminin gelişmesi hakkındaki maddelerle, halkın sosyalist öz yönetiminin artan oranda, daha da geniş bir biçimde yerleştirilmesine ilişkin maddelere ilkesel bir önemle yaklaşıyoruz.

Yoldaşlar, sosyalist demokrasiyi kapsamlı bir biçimde geliştirmeden ve derinleştirmeden, yani, tüm çalışan halkın, kolektiflerin ve örgütlerin devlet ve kamu yaşamına ilişkin sorunları çözümlenmeye günlük, aktif ve etkin bir katılımının koşullarını yaratmadan, başarılı bir ilerleme gösteremeyeceğimizi hararetle vurgulamak istiyoruz.

Lenin, sosyalizmin en önemli güç ve canlılık kaynağı olarak, yığınların inisiyatifini, enerjisini ve canlı yaratıcılıklarını, yeni ve istekli tutumlarını görmüştür.

Halkın gerçekten iktidar olmasını geliştirmek, üretim, kültür ve yönetim alanlarında çok zorlu görevler üstlenmeyi kararlaştırdığımız bir zamanda, hiçbir zaman olmadığı kadar önem kazanmıştır.

Açıklığı yaygınlaştırmak, tabanın denetimini güçlendirmek, tüm yönetim ve halk örgütlerinin çalışmalarında demokratik ilkeleri derinleştirmek doğrultusunda atılacak her gerçek adım değer taşımaktadır.

Kısacası, sosyalizmin demokratik niteliğinden, onun yığınların yaratıcılığına dayanmasının yaşamsal gerekliliğinden olabileceği en çok yararı sağlamak zorundayız.

Programın ideolojik alandaki ana hatları da, toplumsal-ekonomik gelişimin hızlandırılmasıyla kopmaz bir biçimde bağlıdır. Halkı Marksist-Leninist fikirlerle eğitmeliyiz, doğrular ve eylem temelinde eğitmeliyiz, siyasal eğitimi ve ideolojik etkilemeyi, çalışan halkın ekonomik ve toplumsal sorunların çözümüne, devletin, üretimin ve kamu işlerinin yönetimine ilişkin kararlara sürekli artan katılımıyla birleştirmeliyiz.

Ancak iyi düşünülmüş bir ekonomi stratejisi, güçlü bir toplumsal siyaset ve amaçlı bir ideolojik-egitimsel çalışmanın birbirinden kopmazcasına birlikte ele alınmasıyla, insan faktörünü harekete geçirmek olanaklıdır. İnsan faktörü olmaksızın önümüze koyduğumuz görevlerin hiçbirini yerine getirilemez. Sorun günümüzde tam da böyledir.

Programın yeni basımı dünyadaki gelişmenin ana hatlarını da yeterince kapsamlı bir biçimde yansıtmaktadır. Bu ana hatlar şunlardır: Yaşayan sosyalizmin konumunun daha da güçlenmesi, itibarının ve etkisinin artması, yaşamın daha adil bir doğrultuda yenilenmesini isteyen halk yığınlarının giderek büyüyen rolü, emperyalizmin gerici, saldırgan güçlerinin dünyadaki olumlu değişimlere gitgide yükselen muhalefeti, sosyalist ülkeleri, uluslararası işçi sınıfını ve komünist hareketi, düzinelerce yeni bağımsızlığını kazanmış ülkeyi ve geniş savaş aleyhtarı demokratik hareketleri birleştiren barış potansiyelinin güçlenmesi. Bunların karşılıklı etkileşimi çağımızda, dünyadaki gelişmelerin genel yönünü belirleyen şeydir.

Hepimiz, ana kapitalist güçlerin izlediği siyasette çok tehlikeli bir dönüşün meydana geldiğini görüyoruz. Geçen zaman içinde, emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizminin pratik eylemleri bu siyasetin özünü çok daha açık seçik bir biçimde yansıtmaktadır: Askersel üstünlük sağlamak yoluyla sosyalizmden toplumsal intikam almak, ilerlemeci ve özgürlükçü hareketleri bastırmak, uluslararası gerilimleri, yepyeni türde kitlesel imha silahları üretmeyi meşru gösterecek bir düzeyde tutmak ve uzayı silahlandırmak.

Sonuç olarak, uluslararası ilişkiler, silahlanma yarışını sınırlamaya ve savaşa doğru kayışı

(Devamı sayfa 14'te)

Faşizmin çözülüşüyle birlikte, üniversitelerde verilen demokratik haklar savaşımı giderek yükseliyor.

Gençlik yanıtını kavganın içinde verecek

Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği geçtiğimiz günlerde bir bildiri yayınladı. Gençlerin demokratik haklar için savaşıma kararlı olduğunu gösteren bu bildiri bir başlangıçtır.

YÖK, kendini meşru ve gerekli bir kurum olarak göstermenin gayreti içinde, üniversitelerde başarı oranının yükseldiğini iddia edip duruyor. Ancak gerçek bunun tam tersi. Tablo I'den de izlenebileceği gibi sayılar YÖK'ün yalanını açığa çıkarıyor.

1980 yılından bu yana üniversitelerden mezun olan öğrenci oranı sürekli düşüyor, öğrenim süresi ise yeni alınan öğrencilerle birlikte artıyor. Tablo I'den de görüldüğü üzere üniversitelerden 1979-80 öğretim yılında her yüz öğrenciden 26'sı mezun olurken, 1983-84 öğretim yılında her yüz öğrenciden yaklaşık 12'si mezun olabilmıştır.

DİE ve ÖSYM verilerine göre, 1979-80 öğretim yılına kadar üniversitelerin aldığı ve mezun ettiği öğrenci sayısı birbirini dengelerken YÖK'ün kurulduğu yıldan başlayarak, mezun öğrenci-yeni alınan öğrenci dengesi bozuldu. Başarı oranı sayılabilecek mezuniyet oranı da düştü. 12 Eylül darbesinin yapıldığı 1980 yılındaki mezuniyet oranının bir önceki yıla oranla yarı yarıya düşmesi çok çarpıcı bir sonuçtur. Faşizmin üniversite gençliği için ne anlama geldiğini bu oran doğrudan gösteriyor. Bu sayılar, faşizmin, tırpanla yaptığı öğrenci kıyımının belgesidir.

Üniversiteler tıkış tıkış

YÖK'ün bütün övünmelerinin aksine, başardığı tek şey üniversitelerde yol açtığı yığılmadır. Yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısının, mezun olan öğrenci sayılarına göre artış yüzdeleri, bu yığılmayı kanıtlıyor.

Üniversitelerden mezun olan öğrenci sayısı, yeni kayıt yaptıran her 1000 öğrenci için 1982-83 ders yılında 732, 1983-84 ders yılında da 752 olmuştur. Bu, yeni alınan öğrencilerin okuma sürelerinin uzadığını, arttırılan öğrenci kontenjanları sonucu üniversitelerin kapasitelerinin üzerinde doldurulduğu anlamına gelmektedir. Dolayısıyla başarı oranının düşmesi, zor-

la şişirilen üniversite kapasitesinin kaçınılmaz sonucudur.

Bir yandan da çeşitli siyasal hesaplarla, en başta emekçi halkın öfkesini bastırmak ve bunu oya tahvil edebilmek için üniversite giriş sınavlarının toplumda yarattığı olumsuz imaj silinmeye çalışılıyor.

Şans-kader-kasmet

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin "yılların eskitmediği" başkanı Altan Günalp, önümüzdeki yıl, sınav merkezlerinin 58'e çıkarılacağını açıklıyor ve şunu ekliyor: "Adayların şans puanı sayılabilecek bir puanla, yüksek öğretim programlarına yerleştirilmeleri yeniliği de getirildi."

Şans puanı gibi kavramlarla lotaryacılık anlayışını genişleten burjuvazimiz, imtihanı kazanmayan öğrencilere "bu iş şans işi, piyango bu kez size vurmadı" deme pişkinliğini gösterecektir.

Ama durumları, "şanslı" öğrencilere karşı daha da beter bir konumdadır. Sıkıyönetimin attığı eğitim üyelerinin yarattığı eksiklik, ülke dışına göç eden akademisyen sayısıyla birleşerek müthiş bir kadro açığı doğuruyor. 40.000 kişilik kadronun yarısından fazlası boş dururken, Doğramacı bunun önemli olmadığını, söz konusu açığın "plan dahilinde ve yıllar içinde" doldurulacağını söylüyor.

Öğretim üyesi açığının yanı sıra, gerekli alt yapıdan yoksun yeni üniversitelerin birbiri ardına açıldığı da ayrı bir gerçek. Aynen üniversitelere giriş sınavında güdülen anlayış doğrultusunda, neredeyse her ile bir üniversite açılacak! Ama bunların gerçek anlamda bir üniversiteyle tek ilişkisi, kapılarında asılı duran levhadır.

Okutulan kimya değil, simya

Bu arada YÖK boş durmuyor. Eleştirilere karşı ne denli duyarlı

Alanlar gene dolacak.

olduğunu göstermek için, geçtiğimiz günlerde üniversitelere yeni bir direktif göndermiş. Bu direktife göre üniversitelerin bilimsel yayın sayısını arttırması gerekiyor.

Türkiye, bilimsel yayın sıralamasında Asya ve Ortadoğu'daki bazı ülkelerin bile gerisinde kaldığına göre, YÖK'ün bu konuda telaş etmesi için epey neden birikmiştir. Bir YÖK yetkilisi "öğretim üyelerinin bilimsel yayın yapması için zorlanacağını" söylüyor. Levhasından başka üniversiteyle ilgisi olmayan binaların içinde, bilim üretmek için "zorlanan" öğretim üyeleri! Burjuvazinin izlediği, daha doğrusu izleyemediği üniversite siyaseti onlarca komedi yazmaya yetecek kadar malzeme sağlıyor.

Tüm bu şarlatanlığın baş aktörü İhsan Doğramacı da, yüzsüzce "ben öğrencileri seviyorum, mağdur olmalarını istemiyorum" diyor. Doğramacı YÖK üyelerine çağrı yaparak, bu "sevgi" sözlerinin ardından "tek dersten kalan, derslere devam eden ve belirli koşulları yerine getiren öğrencilerin tekrar okullarına dönmeleri için gereken önlemleri almak için çalışma yapın" diyerek sorumluluğu üstünden atmaya çalışıyor.

Kolay değil, hesapsız kitapsız öğrenci sayısını arttır, onları yetersiz bir eğitimden geçir — bilimsel yayın dahi yapamayan öğretim üyelerinin önüne doldur — sonra da yığılmayı tersinden çözmek isteyip binbir engeli atlatarak aldığın öğrencileri okuldan at! Bu huzursuzluk doğurunca, aman kötü yerlere varmasın, büyümesini diyerek, bu kez atılan öğrencilere af çıkarmayı düşündüğünü söyle.

Aslında bu noktada tek şey söylenebilir. YÖK, kurum olarak da, siyasal olarak da iflas etmiştir. İflasını gözden saklamaya çalışması da boşunadır. Tabloya bir kez daha bakmak, bu sonuca varmak için yeterlidir.

Kalitesiz eğitim

Öte yandan eğitim kalitesinin düşüklüğü sadece üniversitelere özgü bir olgu değil. Dinçerler'den sonraki yeni Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emirođlu bile, eğitimin kalitesi konusunda atıp tutamıyor. Durumu yarım ağızla da olsa şöyle itiraf etmek zorunda kalıyor:

"Kalitenin düştüğü konusunu araştırıyoruz. Böyle bir iddia var. İddiayı hemen kabul etmiyoruz. Varsa bunun muhtelif faktörleri olabilir. Çocuğun aile ortamından gelen sorunları, çocuğun psikolojik durumu, hoca eksikliği ve diğer birçok faktör eğitim kalitesini etkileyen hususlar olabilir. Bu hassas bir konudur. Her bakımdan üzerindeyiz. Devamlı tuttuğumuz bir nabızdır. Devamlı kontrol ederiz. Hoca eksikliğini gidermek için sınavlar açtık."

Oysa son derece düşük maaşlarla çalışan öğretmenlerin durumu düzelmedikçe kalitenin yükselmeyeceği çok açıktır. Burjuvazinin verecek gücü yok, ama iş yapar görünmeleri, basıncı hafifletmeleri gerekiyor. Onlar da kırıntı dağıtamıyorlar ama dağıtıyormuş gibi görünmeye çalışıyorlar.

Orta öğretimde eğitim kalitesi sorunu da aslında üniversitelere bağlı. Bu konu İTÜ Sakarya Mühendislik Fakültesi tarafından düzenlenen bir sempozyumda da ele alındı. Konuşmacılar, üniversitelere alınacak öğrenci sayısının rasgele saptandığını, öğrencilerle öğretim üyeleri arasında istenilen ölçüde bir diyologun bulunmadığını, akademik kariyerin çekiciliğini kaybettiğini, ilk ve orta öğretimin kalitesinin düştüğünü belirttiler. YÖK'ün telaşa kapıldığı "bilimsel çalışma" konusunda ise şöyle denildi: "Son yıllarda üniversitelerde araştırma yapma heves ve coşkusu azalmıştır. Bu konudaki sorunlar saptanmalı ve gecikmeksizin çözümlenmelidir. Araştırma faaliyetlerinin günümüzdeki ölüme yakın durumu, düşündürücü olmalıdır. Bunda araştırmaya hiçbir prim vermenin ve hatta ders yükü olarak dahi görmeyen yönetmeliklerin muhakkak ki önemli payı vardır."

Diplomasi lisanını, anlaşılır

dile çevirirsek, "yönetmelik" denilerek, gerçekte YÖK'ün eleştirildiğini görürüz.

Demokrasi kavgası yükseliyor

Bütün bu objektif sorunların yanıbaşında, üniversitelerde, demokrasi kavgası hızlanmaktadır. O ölü ortamın esas sorumlusu olan faşizmin çözülüşüyle birlikte, öğrencilerin başını çektiği demokratik üniversite kavgasının sesleri yavaş yavaş duyuluyor. Niceliği henüz küçük olsa bile, bu büyük bir anlam taşıyor. Öğrenciler yılmadan legal olanakları sonuna dek kullanmaya ve genişletmeye çalışıyorlar.

Bu kez de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinin yaptığı dernek başvurusu, "rektörlükten izin alınmadığı" gerekçesiyle valilikçe geri çevrildi. Daha önce Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerinin dernek başvuruları da aynı gerekçeyle geri çevrilmiş, ancak öğrencilerin başvurusu üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi bu gerekçeyi reddetmişti.

Kuruluşunu tamamlayarak "tüzel kişilik" kazanan Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği (HFÖD) kasım ayı başında bir bildiri yayınladı ve sıraladığımız sorunlar doğrudan öğrenciler tarafından vurgulandı, çözümlenmeleri istendi. Üniversitelerin akademik işleyişine hiçbir şekilde katılmayan öğrencilerin, yüksek öğrenim maliyetine katılmaya zorlandığı belirtildi. "Paralı öğrenim derhal kaldırılmalı" denildi. Öğrencilerin kendileriyle ilgili konularda düşünce ve istemlerini yönetime ulaştırmadığı, yasal hakları kullanmak isteyen öğrencilerin de yasal olmayan uygulamalarla karşılaştığı kaydedildi. Öğrencilerin korku ve tedirginliğe itilerek, yasal haklarını kullanamaz duruma getirildiği açıklandı.

Bu bildiri burjuvaziye öğrencilerin verdiği bir yanıtıdır. Hem de daha hazırlık niteliğinde bir yanıt. Asıl yanıt kavganın içinde verilecektir. Burjuvazinin suratına YÖK yasası, anti-demokratik gerici uygulamalar, harç yönetmelikleri bir bir fırlatılacak, özerk, demokratik, gerçekten bilimsel üniversiteler demokrasi için devrim kavgasıyla kazanılacaktır.

Seniha Duru

TABLO I

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı	Mezun Sayısı	Oran (%)
1978-79	319.375	63.057	19.7
1979-80	269.877	70.899	26.3
1980-81	237.235	31.737	13.4
1981-82	240.680	40.807	17.0
1982-83	281.539	35.144	12.5
1983-84	322.320	39.880	12.4
1984-85	398.185		
1985-86	yaklaşık 450.000		

(Kaynak: 28 Ekim 1985, Cumhuriyet)

TABLO II

1978-79	%10.9
1979-80	%16.6
1980-81	%21.7
1981-82	%25.9
1982-83	%39.3
1983-84	%37.2

Yeni öğrencilerin mezun olanlara göre artış oranı.